

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

OBDAVČITEV SAMOZAPOSLENIH OSEB
V REPUBLIKI SLOVENIJI

Ljubljana, julij 2008

TINA DRGANC

IZJAVA

Študentka Tina Drganc izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. Tineta Stanovnika, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne_____ Podpis: _____

KAZALO

1. OPREDELITEV POJMA SAMOZAPOSLENE OSEBE.....	2
1.1 Primerjava samozaposlenosti z delovnim razmerjem	2
1.2 Zgodovina samozaposlovanja	4
1.3 Definicija samozaposlene osebe.....	6
1.4 Ureditev statusa fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost.....	8
2. DOHODNINA	10
2.1 Dohodek iz opravljanja dejavnosti	10
2.2 Ugotavljanje davčne osnove z upoštevanjem dejanskih prihodkov in odhodkov.....	12
2.2.1 Predložitev davčnega obračuna	14
2.2.2 Akontacija dohodnine od dohodka iz dejavnosti	14
2.2.3 Vodenje knjig	15
2.3 Ugotavljanje davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov.....	16
2.3.1 Akontacija dohodnine	17
2.4 Davčne olajšave.....	19
2.4.1 Posebna osebna olajšava za samostojne kulturne delavce in novinarje	19
2.4.2 Splošna in posebna olajšava	20
2.5 Obdavčitev dohodkov verskih delavcev	20
2.6 Obdavčitev edinega družbenika, ki je hkrati poslovodja v enoosebni d. o. o.	21
2.6.1 Plačevanje prispevkov za zavarovance, ki nimajo plače.....	22
2.6.2 Plačevanje prispevkov za socialno varnost za poslovodne osebe v praksi	22
2.7 Udeležba na dobičku	23
3. PRISPEVKI.....	24
3.1 Obvezno zavarovanje poslovodij družbenikov	28
3.2 Kritje prispevkov s strani države.....	28
3.3 Siva ekonomija.....	29
4. PRIMERJAVA S. P. Z ENOOSEBNO D. O. O.	30
4.1 Izračun obdavčitve za s. p. in d. o. o.	32
SKLEP.....	35
LITERATURA IN VIRI:	37
PRILOGE	1

UVOD

Osebe, ki samostojno opravljajo gospodarsko, negospodarsko ali poklicno dejavnost so poimenovane tudi samozaposlene osebe. Po eni strani je samozaposlenost v literaturi povezana s konceptom podjetništva, ki predstavlja pozitiven in inovativen tip ekonomske aktivnosti, ko se posamezniki odločijo za podjetništvo, ker zaznajo dobro poslovno priložnost, po drugi strani pa je to lahko edina rešitev za preživetje in je posledica situacije, v kateri ni bila dosegljiva nobena druga oblika zaposlenosti. Samozaposleni so samostojni pri organiziranju poslovanja, samostojno določajo organizacijo dela, vključno z delovnim časom, samostojno odločajo o ekonomskih in finančnih vprašanjih. Njihov zaslužek je odvisen od kapitala, ki so ga vložili, od dela in od njihovih poklicnih, fizičnih in umskih sposobnosti. Ekonomski položaj samozaposlenih je lahko zelo ugoden, na primer za tiste, ki opravljajo določene poklicne dejavnosti, ali pa manj ugoden, tako da živijo na robu preživetja. Zato skupina samozaposlenih ni homogena skupina ljudi, kajti njihovi interesi se na socialnem področju lahko razlikujejo. Spodbujanje samozaposlenosti je tudi del aktivne politike zaposlovanja, ki preko nepovratnih sredstev v višini štirikratne minimalne plače in subvencij Evropskega strukturnega sklada ustvarja spodbude za prekinitev brezposelnosti in začetku opravljanja dejavnosti za lastni račun. Pri udejanjanju podjetniške ideje jih veliko začne z ustanovitvijo s.p.-ja, in kasneje, ob širitvi prometa spremenijo organizacijsko obliko v drugo pravno obliko gospodarskih družb (največkrat d.o.o. ali d.n.o.), v kar so prisiljeni predvsem zaradi optimiziranja davčnih obveznosti. Samo področje samozaposlenosti je povezano tudi s sivo ekonomijo in delom na črno, ki predstavlja pereč problem v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju RS). Dejstvo je, da se nekateri zasebniki izogibajo plačevanju davkov in prispevkov socialnega zavarovanja, del plačila prevzamejo v gotovini »na roke« in tako dela dohodka ne prijavijo davčnim oblastem, oz. zaposlujejo delavce, ki jih ne prijavijo ustreznim organom ali v ustrezne sisteme zavarovanja.

V prvem poglavju bom predstavila pojem samozaposlene osebe ter poglobitve značilnosti samozaposlitve.

Vsem samozaposlenim osebam je skupno to, da so fizične osebe. Tako bom v drugem poglavju predstavila davek, ki ureja obdavčitev dohodkov fizičnih oseb, to je dohodnino. Ker se samozaposlene osebe ukvarjajo z dejavnostjo in pridobivajo dohodek iz dejavnosti, se ta obdavči v skladu z davkom na dohodek iz dejavnosti, kar je urejeno z Zakonom o dohodnini.

V tretjem poglavju bom predstavila obdavčitev samozaposlenih oseb s prispevki za socialno varnost, ki zajemajo prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, obvezno zdravstveno zavarovanje ter starševsko varstvo. Predstavila bom skupine samozaposlenih oseb, ki jim prispevke plačuje država in kako to dejstvo vpliva na izračun njihove davčne osnove.

V četrtem poglavju bom predstavila s. p. kot najbolj pogosto obliko samozaposlenosti in ga primerjala z enoosebno d. o. o. Pri tem bom izhajala iz konkretnega primera s. p. in primerjala obdavčitev podjetnika z obdavčitvijo edinega lastnika, ki je hkrati poslovodja v enoosebni d. o. o.

V sklepu bom podala zaključne ugotovitve.

1. OPREDELITEV POJMA SAMOZAPOSLENE OSEBE

1.1 Primerjava samozaposlenosti z delovnim razmerjem

Prevladujoča oblika zaposlenosti sicer po podatkih iz statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva še vedno predstavlja zaposlenost v delovnem razmerju, vendar je delež samozaposlenosti prav tako pomemben. Prevladujočo željo po odvisnem delovnem razmerju namesto po neodvisnem oz. samostojnem opravljanju dejavnosti gre pripisati več dejavnikom. Prednost zaposlitve v delovnem razmerju je v odvisnosti razmerja, saj nosi zaposleni manjšo odgovornost kot samozaposlena oseba in taka zaposlitev se še vedno šteje za bolj varno zaposlitev, kajti zaposlenega kot šibkejšo stranko v delovnem razmerju ščiti tudi delovna zakonodaja Zakona o delovnih razmerjih (v nadaljevanju ZDR). Prednost samozaposlitve je v »biti sam svoj šef«, torej v svobodi in neodvisnosti pri organiziranju poslovanja, kar pa seveda prinaša tudi večjo odgovornost in tveganje.

Če primerjamo zaposlitev v delovnem razmerju, ki se sklene s pogodbo o zaposlitvi kot eno izmed najpogostejših oblik odvisnega razmerja in samostojno opravljanje dejavnosti, lahko fizična oseba nastopa v odvisnem ali neodvisnem razmerju pri opravljanju storitve ali dela. Delovno razmerje je po 4. členu ZDR-ja (2002) razmerje, v katerem se delavec prostovoljno vključi v organizirani delovni proces delodajalca in v njem za plačilo, osebno in nepretrgoma opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca. Glavna vrsta dohodkov iz odvisnega razmerja je dohodek iz zaposlitve, medtem ko je za neodvisno razmerje to dohodek iz dejavnosti. Zaposlena oseba je praviloma v celoti odvisna od delodajalca. Delodajalec nadzira opravljanje dela in daje navodila v zvezi z njim, zagotavlja sredstva za opravljanje dela ter nosi tudi končno poslovno tveganje. Zaposlena oseba za svoje delo dobiva plačo. Plača je sestavljena iz (ZDR, 2002, 126. člen):

- osnovne plače,
- dela plače za delovno uspešnost,
- nadomestila plače,
- dodatkov (za delovno dobo, za neugodne vplive okolja, za posebne nevarnosti pri delu, za delo v manj ugodnem delovnem času),
- izplačila za poslovno uspešnost, če je to dogovorjeno s pogodbo o zaposlitvi (trinajsta plača).

Delavcu pripada tudi nadomestilo plače za čas opravičene odsotnosti z dela v naslednjih primerih:

- za čas bolezni,
- za čas poklicne bolezni in nesreče pri delu,
- za čas letne rabe dopusta in dovoljene izredne odsotnosti od dela,
- za dneve praznikov,
- za odsotnost zaradi napotitve na izobraževanje v interesu podjetja.

Delojemalec je upravičen do povračila stroškov, ki jih ima v zvezi z delom (regres za prehrano med delom, povrnitev stroškov prevoza na in z dela, dnevnice na službenem potovanju) in kateri so do višine, ki jo določa vladna uredba neobdavčeni (se ne plačuje prispevkov in dohodnine od teh stroškov).

Samozaposlena oseba samostojno nastopa na trgu in si sama išče in zagotavlja delo, ima lastna sredstva, ki so potrebna za opravljanje dejavnosti, dela za lastno korist in na lastno odgovornost oziroma tveganje. Pravzaprav je sama sebi svoj delodajalec, čeprav lahko nekateri iz skupine samozaposlenih oseb zaposlujejo tudi delavce (npr. samostojni podjetnik posameznik). Ker je samozaposlena oseba v delovnem razmerju sama s seboj, bi sicer postavke ZDR-ja lahko upoštevala tudi zase, čeprav se verjetno v praksi izkaže drugače. Dejstvo, da dela za lasten račun, da nosi končno odgovornost in da si lahko poljubno kroji delovni teden, vodi v večja ali manjša odstopanja od ZDR-ja. Čeprav obstajajo pobude za podpis kolektivne pogodbe samostojnih ustvarjalcev na področju kulture, samozaposlene osebe nimajo možnosti za sindikalna združevanja, kolektivnih pogajanj in sklepanja kolektivnih pogodb (v tem primeru gre za tako imenovane psevdosamozaposlene, torej samozaposlene, ki pretežno delajo za enega partnerja in ima razmerje značilnosti odvisnosti).

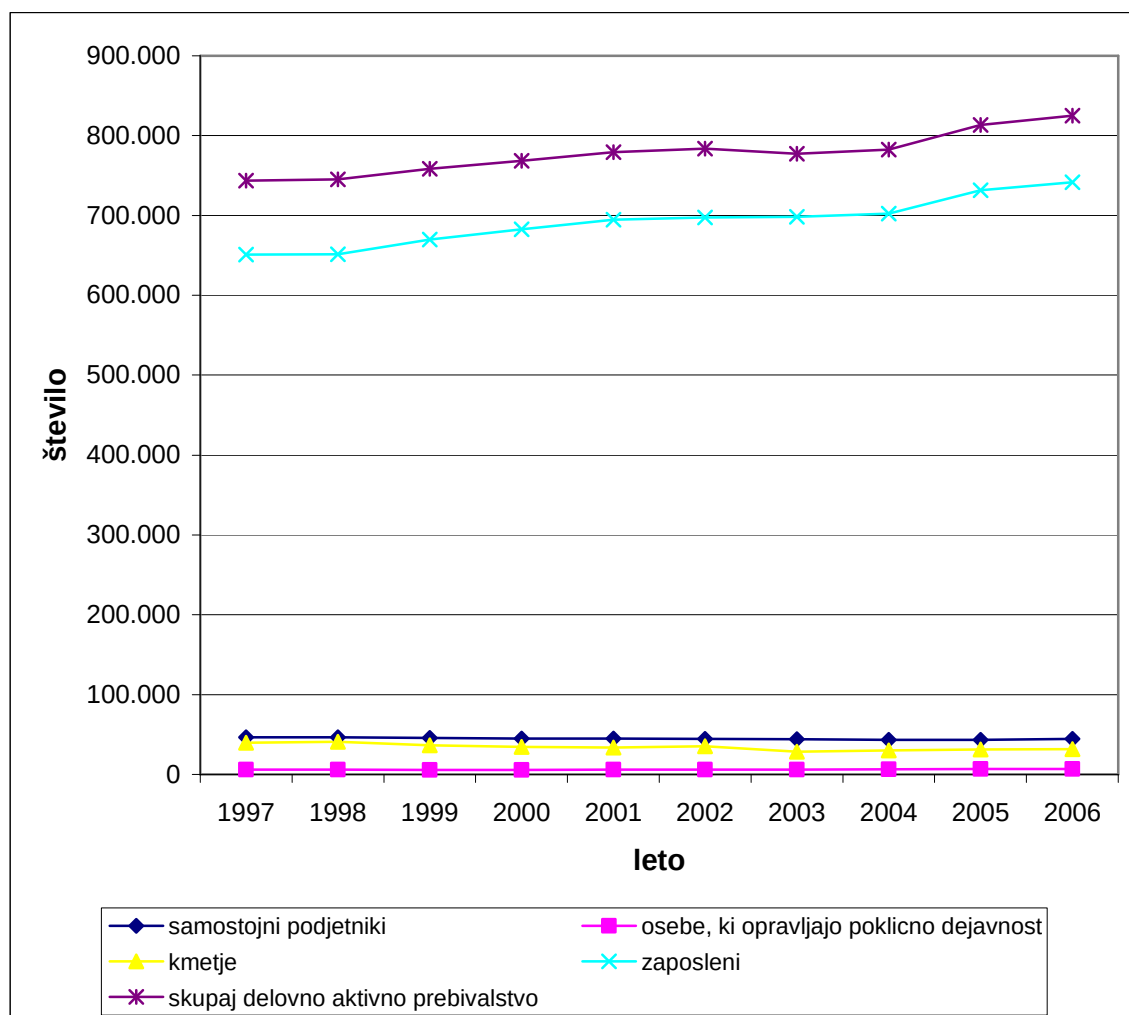
Samozaposlena oseba ne prejema plače. V primerjavi z zaposlenim v delovnem razmerju mora samozaposlena oseba sama kriti izpad dohodka v primeru bolezni za čas do 30 delovnih dni, v primeru izrabe letnega dopusta in druge odsotnosti z dela (npr. prazniki, izobraževanje). Prav tako se nanjo ne navezujejo določbe kolektivnih pogodb. Njeno plačo predstavlja dobiček iz dejavnosti, to so prihodki, zmanjšani za stroške, ki so povezani z opravljanjem dejavnosti (kar med drugim zajema prispevke za socialno varnost delodajalca in delojemalca). Več o dohodku iz dejavnosti bom predstavila v 2. poglavju, več o prispevkih za socialno varstvo pa v 3. poglavju.

1.2 Zgodovina samozaposlovanja

V RS je samozaposlovanje za razliko od zahodnih držav pričelo intenzivneje naraščati šele z razpadom socialističnega gospodarjenja, čeprav je tudi v tem sistemu obstajalo določeno število samozaposlenih oseb, predvsem na področju kmetijstva in obrtne dejavnosti. Do porasta samozaposlovanja je prišlo v drugi polovici osemdesetih let, pravi razvoj samozaposlovanja se je začel s prvo deblokado zasebne gospodarske dejavnosti po letu 1989 (Kovačič, 2000, str. 77).

Iz slike 1 je razvidno, da je število samozaposlenih oseb od leta 1997 do 2006 dokaj ustaljeno. Kljub rasti števila delovno aktivnega prebivalstva v tem obdobju, se relativno več oseb odloči za delovno razmerje kot za samozaposlitev.

Slika 1: Sestava delovno aktivnega prebivalstva od leta 1997 do 2006

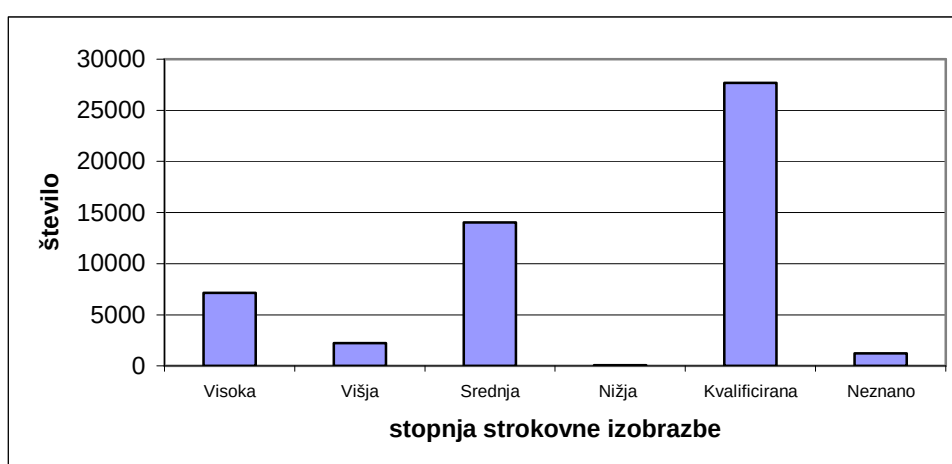

Vir: Statistični letopis RS za obdobje 1998-2007.

Po evidencah Statističnega urada Republike Slovenije, ki spremlja število delovno aktivnega prebivalstva v RS, bi lahko v najširši definiciji med samozaposlene osebe šteli tudi kmete, čeprav ožja definicija samozaposlenih oseb kmetov ne zajema. Ker so kmetje posebej obravnavani v Zakonu o dohodnini, jih tem diplomskem delu ne bom obravnavala.

Po podatkih Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva (v nadaljevanju SRDAP) je bilo na dan 31.12.2006 52.363 samozaposlenih oseb, kar predstavlja 6,3 % delovno aktivnega prebivalstva. Največ samozaposlenih oseb je imelo po podatkih SRDAP na dan 31.12.2006 kvalificirano stopnjo izobrazbe. V povprečju je bilo leta 2006 največ samozaposlenih registriranih v dejavnosti gradbeništva¹.

Slika 2: Samozaposlene osebe po stopnji strokovne izobrazbe

Vir: Statistični register delovno aktivnega prebivalstva na dan 31.12.2006.

Po podatkih SRDAP je bilo na dan 31.12.2006 po standardni klasifikaciji poklicev največ samozaposlenih uvrščenih med poklice za neindustrijski način dela². Med poklici za neindustrijski način dela prevladujejo poklici iz področja gradbeništva, kovinarske stroke, mehaniki, če naštejemo najbolj zastopane poklice. Na drugem mestu so poklici tehniki in strokovni sodelavci, sledi razred storitvenih poklicev, prodajalci in upravljalci strojev, industrijski izdelovalci, sestavljavci. Na petem mestu sledi razred strokovnjakov. Najbolj prepoznavni poklici v tem razredu so npr. pravni strokovnjaki, umetniški poklici in zdravniki, poklici verskih delavcev in arhitekti. Dne 31.12.2006 je bilo v SRDAP-u registriranih 1.902 zdravnikov, 1.000 pravnih strokovnjakov, 1.545 umetniških ustvarjalcev in 714 verskih delavcev ter 488 arhitektov.

¹ Razvidno iz slike na str. 1 v prilogi.

² Razvidno iz slike na str. 2 v prilogi.

1.3 Definicija samozaposlene osebe

Pri definiranju pomena pojma samozaposlen nastajajo določene težave, predvsem zaradi njegovega različnega razumevanja v različnih državah in celo različnih institucijah znotraj ene države. Po podatkih statistike, ki jo vodi Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj, spadajo med samozaposlene osebe naslednje skupine: samozaposlene osebe, ki ne zaposlujejo (own account workers), samozaposlene osebe, ki zaposlujejo (employers) in neplačani družinski člani. Zadnja skupina ne šteje kot »pravi samozaposleni«, prav tako se ločeno obravnava tudi kmete. Ta definicija je enaka kot definicija Mednarodne organizacije dela, ki med samozaposlene šteje: delodajalce, osebe, ki delajo za lasten račun in člane kooperativ ter pomagajoče družinske člane. Za samozaposleno osebo v Evropski uniji (v nadaljevanju EU) velja oseba, ki opravlja dejanske in prave storitve (izključene so storitve, opravljene v tako majhnem obsegu, da štejejo za obrobne in pomožne) za neko drugo osebo in za to prejme nadomestilo. Storitve se ne smejo izvajati v podrejenem položaju, ampak redno in stalno. Dejavnost se lahko izvaja tudi za čas, krajši od polnega delovnega časa in za plačilo, nižje od minimalne plače.

Pojem samozaposlene osebe v RS je opredeljen v 8. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (v nadaljevanju ZPIZ-1, 1999). Tu so samozaposlene osebe opredeljene kot osebe, ki kot svoj edini ali glavni poklic v RS opravljajo samostojno dejavnost iz 15. člena tega zakona in z njo ustvarjajo dohodek, ki dosega vsaj minimalno plačo (ZPIZ-1, 1999). Obvezno se zavarujejo samozaposleni, ki kot svoj edini ali glavni poklic v RS opravljajo dejavnost:

- kot samostojni podjetniki posamezniki po zakonu o gospodarskih združbah opravljajo pridobitno dejavnost, vključno s fizičnimi osebami, ki se štejejo za obrtnike ali zasebne trgovce v skladu z zakonodajo, ki je veljala pred uveljavitvijo zakona o gospodarskih združbah,
- z osebnim delom samostojno opravljajo umetniško ali kakšno drugo kulturno dejavnost na področju medijev in so skladno z zakonom vpisane v register samostojnih dejavnosti, če je tak register predpisan,
- opravljajo samostojno dejavnost s področja zdravstva ali socialne varnosti: zdravstveno, klinično ali specialistično psihološko dejavnost, zasebno veterinarsko dejavnost ali drugo zasebno dejavnost s področja zdravstva, socialne varnosti ali farmacije, v skladu z zakonom,
- opravljajo duhovniško oziroma drugo versko službo,
- samostojno opravljajo drugo dovoljeno dejavnost npr. rejništvo, samostojni poklicni športniki.

Obvezno se zavarujejo družbeniki zasebnih družb in zavodov v RS, ki so poslovodne osebe in niso zavarovane na drugi podlagi.

V ZPIZ-1 (1999, 17. člen) je opredeljeno, da samozaposleni opravljajo samostojno dejavnost kot edini poklic, če niso v delovnem razmerju, ne opravljajo druge dejavnosti, na podlagi

katere so zavarovani, ali niso na šolanju. Zavarovanci opravljajo samostojno dejavnost kot glavni poklic, če so v delovnem razmerju za polovico ali manj kot polovico delovnega časa in niso na šolanju. Tak položaj vpliva tudi na obdavčitev s prispevki, kar bom predstavila v 3. poglavju. Po ZPIZ-1 se šteje, da samozaposleni ne opravlja dejavnosti kot edinega ali glavnega poklica, če v obdobju zadnjih treh let dobiček iz dejavnosti samozaposlenega (v katerem niso upoštevani obračunani prispevki za obvezno zavarovanje) ne presega letnega zneska minimalne plače v tem letu.

Prav tako za samozaposlenega ni obvezno zavarovanje na osnovi samozaposlitve, če:

- je izpolnil pogoje za pridobitev pokojnine in dosegel določeno starost za ženske in moške,
- ne opravlja dejavnosti z osebnim delom, ker ima zaposlenega vsaj enega delavca za opravljanje dejavnosti,
- je do uveljavitve pravice do pokojnine opravljal isto dejavnost v enakem obsegu, vendar je bil zavarovan na podlagi delovnega razmerja.

Samozaposlene osebe so torej fizične osebe, z vidika samostojnega organiziranja in vodenja dejavnosti pa je velika podobnost z enoosebno d.o.o. Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD-1, 2006) določa, da morajo biti pravni posli, ki jih sklene edini družbenik v imenu družbe s samim seboj kot drugo pogodbeno stranko, v pisni obliki. Poslovodne osebe (ki so pooblašene za vodenje poslov družbe), ki so hkrati družbeniki (družbenik je fizična oseba, ki je lastnik osnovnega kapitala družbe) enoosebnih družb ali edini ustanovitelji zasebnih zavodov, kljub formalno in z vsemi obligatornimi sestavinami sklenjeni pogodbi o zaposlitvi (ki jo hkrati podpišejo v vlogi delojemalca in delodajalca) niso in ne morejo biti v delovnem razmerju v svoji družbi ali zavodu. To velja tudi za družbe, ki imajo sicer več zaposlenih delavcev, vendar samo enega družbenika, ki je hkrati poslovodna oseba. Edini družbenik, ki je hkrati poslovodja, tako ni delojemalec, temveč je samozaposlena oseba. Pri ugotavljanju, ali poslovodna oseba opravlja edini ali glavni poklic, je potrebno uporabiti ugotovitev, da poslovodna oseba opravlja dejavnost »vodenja poslov družbe«, lahko pa opravlja tudi dejavnost družbe, torej se zanjo uporabljajo tudi določbe 17. člena ZPIZ-1 (1999).

Med samozaposlenimi osebami prevladuje delež samostojnih podjetnikov posameznikov, zato se pojem samozaposlene osebe pogosto enači s samostojnim podjetnikom, kar ni pravilno, saj je pojem samozaposlene osebe širši. V metodoloških pojasnilih SRDAP je razvidno, da so med samozaposlene osebe vštete osebe, ki opravljajo gospodarsko ali pridobitno dejavnost (samostojni podjetniki posamezniki) in osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic (npr. odvetniki, ustvarjalci na področju kulture, samostojni raziskovalci, novinarji, duhovniki). V SRDAP-u so torej zajete samozaposlene osebe, ki so na tej osnovi tudi obvezno socialno zavarovane. Če bi pogledali v bazo AJ PES³-a, bi naleteli na popolnoma drugačno število samozaposlenih. V bazi AJ PES so registrirani vsi poslovni subjekti (pravne

³ Agencija za javnopravne evidence in storitve.

in fizične osebe), ki so registrirani za opravljanje dejavnosti ne glede na to, ali je to edini ali glavni poklic, ali pa gre za opravljanje dopolnilne dejavnosti oz. za tako imenovan »popoldanski s. p.«. Površen račun, t.j. razlika med samozaposlenimi osebami v SRDAP-u in številom samozaposlenih v AJPES-u, bi nam lahko predstavljal število popoldanskih s. p. v Sloveniji. Ti niso predmet moje diplome, saj so sicer obvezno socialno zavarovani v delovnem razmerju ali na drugi podlagi (upokojenci, ali na šolanju) in ne kot samozaposleni. Za dopolnilno oz. postransko dejavnost plačujejo le pavšalne prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zdravstveno zavarovanje.

1.4 Ureditev statusa fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost

Fizične osebe, ki opravljajo dejavnost kot edini ali glavni poklic, morajo poskrbeti za vpis v ustrezne registre, ki so za posamezne skupine znotraj samozaposlenih različni. V nadaljevanju bom predstavila najbolj pogoste primere.

Vse fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, so vpisane v davčni register. Davčni register je enotna, z drugimi evidencami povezana informatizirana baza podatkov o zavezancih za davek, ki ga vodi Davčna uprava RS (v nadaljevanju DURS). Davčni uradi v register za zavezance za davek iz dejavnosti vpisujejo samostojne podjetnike posameznike in druge fizične osebe, ki opravljajo dejavnost in so vpisane v kakšen drug register in evidenco, v osmih dneh po začetku opravljanja dejavnosti. Z začetkom opravljanja dejavnosti lahko mikro ali mali⁴ samostojni podjetnik posameznik začne, ko se vpiše v Poslovni register Slovenije (v nadaljevanju PRS) pri AJPES-u. Samostojni podjetniki posamezniki, ki zadostujejo pogojem za srednje in velike družbe, se morajo vpisati v sodni register. Če drug zakon za začetek opravljanja določene dejavnosti poleg vpisa v PRS oz. sodni register določa še posebne pogoje za opravljanje te dejavnosti, lahko podjetnik začne opravljati to dejavnost, ko izpolni posebne pogoje, določene z drugim zakonom. Če drug zakon določa, da sme podjetnik začeti

⁴ Pri ugotavljanju velikosti samostojnega podjetnika posameznika se uporabljajo enaki kriteriji kot pri gospodarskih družbah: število zaposlenih, višina čistih prihodkov od prodaje in vrednost aktive. Kriteriji so določeni v 55. členu Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1, 2006). Mikro družba je družba, ki izpolnjuje dve od teh meril:

- povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega deset,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 2.000.000 eurov, in
- vrednost aktive ne presega 2.000.000 eurov.

(3) Majhna družba je družba, ki ni mikro družba po prejšnjem odstavku, in ki izpolnjuje dve od teh meril:

- povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega 50,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 7.300.000 eurov, in
- vrednost aktive ne presega 3.650.000 eurov.

(4) Srednja družba je družba, ki ni mikro družba po drugem odstavku tega člena ali majhna družba po prejšnjem odstavku, in ki izpolnjuje dve od teh meril:

- povprečno število delavcev v poslovnem letu ne presega 250,
- čisti prihodki od prodaje ne presegajo 29.200.000 eurov, in
- vrednost aktive ne presega 14.600.000 eurov.

(5) Velika družba je družba, ki ni mikro družba po drugem odstavku tega člena ali majhna družba po tretjem odstavku tega člena ali srednja družba po prejšnjem odstavku.

Družbe se v skladu z merili iz prejšnjih odstavkov razvrščajo ali prerazvrščajo na mikro, majhne, srednje in velike družbe na podlagi podatkov dveh zaporednih poslovnih let na bilančni presečni dan bilance stanja.

z opravljanjem dejavnosti, ko pristojni državni organ oziroma organizacija z javnimi pooblastili izda odločbo, s katero ugotovi, da podjetnik izpolnjuje pogoje za opravljanje te dejavnosti, lahko podjetnik začne opravljati to dejavnost, ko pristojni organ izda tako odločbo.

Posameznik lahko samostojno kot poklic opravlja kulturno dejavnost kot samostojni ustvarjalec na področju kulture, če je vpisan v razvid samostojnih ustvarjalcev pri Ministrstvu za kulturo. V razvid se lahko vpiše oseba, ki ima stalno bivališče v RS, opravlja dejavnost ustvarjanja kulturnih vrednot kot edini ali glavni poklic, ni uživalec pokojnine ter izpolnjuje ostale predpisane pogoje. V razvid samostojnih ustvarjalcev na področju kulture se lahko vpišejo tudi osebe, ki niso državljani RS.

Samostojni novinar lahko opravlja novinarsko dejavnost samostojno kot poklic. Status samostojnega novinarja si pridobi z vpisom v razvid samostojnih novinarjev pri Ministrstvu za kulturo po predhodnem mnenju registrirane strokovne organizacije novinarjev. V razvid se lahko vpiše, kdor opravlja novinarsko dejavnost kot edini ali glavni poklic, t.j. da ni v delovnem razmerju za več kot polovični delovni čas oz. ne opravlja druge samostojne poklicne dejavnosti, ter izpolnjuje druge predpisane pogoje.

Zasebnik lekarnar lahko prične opravljati lekarniške storitve šele takrat, ko Ministrstvo za zdravje z odločbo ugotovi, da izpolnjuje pogoje za verifikacijo. Za opravljanje zasebne lekarniške dejavnosti je potrebno pridobiti koncesijo, za podelitev katere izvede občina ali mesto javni razpis na podlagi meril, določenih s planom zdravstvenega varstva RS. Koncesija za opravljanje lekarniške dejavnosti se podeli posamezniku, ki izpolnjuje predpisane kadrovske pogoje in pogoje za opravljanje zasebne zdravstvene dejavnosti, določene z zakonom o zdravstveni dejavnosti.

Rejništvo je posebna oblika varstva in vzgoje otrok, ki so nameščeni v rejniško družino na podlagi zakona, ki ureja družinska razmerja ali drugega zakona. Namenjeno je otrokom, ki začasno ne morejo prebivati v biološki družini. Rejniška dejavnost je tako dejavnost rejniških družin, ki izvajajo rejništvo. Fizična oseba, ki želi izvajati rejniško dejavnost, mora biti polnoletna in imeti stalno prebivališče v RS. Rejnik lahko izvaja rejniško dejavnost tudi kot edini poklic, če izpolnjuje predpisane pogoje in je vpisan v ustrezni register pri Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

Zdravstveno dejavnost lahko opravljajo domače in tuje pravne in fizične osebe na podlagi dovoljenja Ministrstva za zdravje, če izpolnjujejo predpisane pogoje. Zdravstveno dejavnost kot javno službo lahko pod enakimi pogoji opravljajo javni zdravstveni zavodi ter druge pravne in fizične osebe na podlagi koncesije. Vsi zdravniki, ki želijo v RS samostojno opravljati zdravniško službo, morajo po predpisanem postopku pridobiti zdravniško licenco, ki je javna listina, s katero se dokazuje strokovna usposobljenost zdravnika za samostojno

opravljanje zdravniške službe na določenem strokovnem področju v RS. Zdravstveni delavci se morajo tudi vpisati v zdravniški register pri Zdravniški zbornici Slovenije.

Omenila sem samo nekatere poklice (ki jih našteva 15. člen v ZPIZ-1, 1999), da bi predstavila matične registre, ki zanje obstajajo, seveda pa je primerov v praksi bistveno več (register zasebnih raziskovalcev, register odvetnikov, register notarjev, register poklicnih športnikov oz. zasebnih športnih delavcev itd.). Naj omenim, da med zavezance za davek iz dejavnosti, za katere ne obstaja registrski organ oziroma druga predpisana evidenca po veljavni zakonodaji (Zakon o davčni službi) sodijo le tisti, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost ter dejavnost samozaložništva. Vse preostale dejavnosti morajo imeti drugo matično evidenco, bodisi ali je to PRS (samostojni podjetniki), bodisi gre za katerega od omenjenih registrov. Če fizična oseba dejavnosti ne registrira, se šteje, da opravlja delo na črno. Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno namreč določa, da se za delo na črno šteje tudi opravljanje dejavnosti oz. dela, če posameznik opravlja dejavnost oz. delo, ki ni vpisano v ustrezni register, ali če nima z zakonom predpisanih listin o izpolnjevanju pogojev za opravljanje registrirane dejavnosti.

2. DOHODNINA

Rezidenti RS so zavezani za plačilo dohodnine po Zakonu o dohodnini (v nadaljevanju ZDoh-2, 2006) po t.i. načelu obdavčitve po svetovnem dohodku, kar pomeni, da so obdavčeni z dohodnino za vse dohodke, ki so jih dosegli v in izven Slovenije.

Rezidenti so:

- osebe z uradno prijavljenim stalnim prebivališčem v RS,
- javni uslužbenci RS, zaposleni v tujini, oziroma osebe, ki so bile rezidenti Slovenije in bivajo izven Slovenije zaradi zaposlitve v institucijah Evropskih skupnosti, Evropski centralni banki, Evropskem monetarnem inštitutu ali Evropski investicijski banki,
- osebe z običajnim bivališčem ali središčem svojih osebnih in ekonomskih interesov v RS,
- osebe, ki so v kateremkoli času v davčnem letu prisotne v RS več kot 183 dni.

V nadaljevanju se bom omejila na dohodke rezidentov, doseženih iz opravljanja dejavnosti, dosežene v RS.

2.1 Dohodek iz opravljanja dejavnosti

Z dohodnino se obdavčujejo:

- dohodek iz zaposlitve,
- dohodek iz dejavnosti,
- dohodki iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti,
- dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice,
- dobiček iz kapitala,

- drugi dohodki.

109. člen ZDoh-2 (2006) navaja, da je letna davčna osnova od dohodkov rezidenta, pridobljenih v davčnem letu, vsota davčnih osnov od dohodka iz zaposlitve, dohodka iz dejavnosti, dohodka iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, dohodka iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice in drugih dohodkov, vključno s povečanji ter zmanjšanji, določenimi pri posamezni vrsti dohodka. Na letni ravni ugotovljena vsota davčnih osnov, se zmanjša za obvezne prispevke za socialno varnost, vendar največ do višine vsote davčnih osnov. Tako ugotovljena letna davčna osnova, zmanjšana za zneske olajšav je neto letna davčna osnova. Dohodnina se odmeri od neto letne davčne osnove po stopnjah, ki so določene z ZDoh-2 (2006).

Zavezanec za dohodek, dosežen z opravljanjem dejavnosti, je fizična oseba, ki na trgu neodvisno samostojno opravlja dejavnost in je vpisana v register ali drugo predpisano evidenco na območju RS. Dohodki, ki jih pridobivajo samozaposleni v okviru registrirane dejavnosti, se uvrščajo po zakonu o dohodnini med dohodke iz opravljanja dejavnosti.

V diplomskem delu bom predstavila ZDoh-2 (2006), ki se nanaša na leto 2007, čeprav so z 30. 1. 2008, ko je stopil v veljavo Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini (2008), stopile v veljavo določene spremembe ZDoh-2 (2006). Spremembe, ki bi lahko bile relevantne za samozaposlene, se nanašajo predvsem na višino olajšav za tiste z dohodki do 6.800 EUR oz. 9.000 EUR letno.

Za dohodek iz dejavnosti po 46. členu ZDoh-2 (2006) se šteje dohodek, dosežen z opravljanjem vsake podjetniške, kmetijske, gozdarske, poklicne ali druge neodvisne samostojne dejavnosti. Bistvena elementa, na katerih temelji opredelitev dohodka iz dejavnosti, sta, da se dejavnost opravlja trajno (o opravljanju dejavnosti ne moremo govoriti, če gre za enkratni ali občasen posel, saj gre v tem primeru za dohodke iz drugega pogodbenega razmerja) in neodvisno oz. samostojno. Zavezanec opravlja dejavnost za svoj račun, v svojo korist, na svojo odgovornost ter za opravljanje dejavnosti jamči z vsem svojim premoženjem. Za dohodek iz dejavnosti se šteje dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice le, če ga fizična oseba dosega v okviru svojega organiziranega podjetja oz. organizirane dejavnosti. Da je podjetje oziroma dejavnost organizirana velja takrat, ko je podjetje, oziroma dejavnost vpisana v ustrezen register po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, oziroma je dejavnost priglašena v drug predpisani register, oziroma evidenco po drugih predpisih.

ZDoh-2 (2006, 54. člen) določa, da prihodki (in z njimi povezani odhodki) niso prihodki iz dejavnosti fizične osebe, ko gre za:

- dividende (dohodki iz vlaganj v lastniške deleže),
- obresti (dohodki od posojil, dolžniških vrednostnih papirjev, bančnih depozitov, od oddajanja v finančni najem, dohodki iz življenjskega zavarovanja),

- prihodke od odsvojitve lastniških deležev ali investicijskih kuponov (dobički iz razlik med nakupi in prodajami).

V naštetih primerih gre za dohodke iz kapitala, ki se ne vštevajo v letno davčno osnovo za odmero dohodnine, ampak se obdavčijo cedularno v obliki končnega davčnega odtegljaja. Ti dohodki se obdavčujejo z dohodnino po proporcionalni stopnji, ki znaša 20 % in brez upoštevanja davčnih olajšav. Če posamezni dohodek zavezanca izvira delno iz dejavnosti in delno iz prenosa premoženjske pravice, se šteje, da je dohodek v celoti iz dejavnosti. To je pomembno zaradi obračunavanja normiranih stroškov kot npr. pri avtorskih honorarjih. Pri odvisno zaposlenih, ki prejemajo avtorski honorar, ki izvira iz prenosa premoženjskih pravic, se odšteje 10 % normiranih stroškov (dejanske stroške prevoza in nočitev v zvezi z opravljanjem dela. in storitev, ki bi presegali teh 10 % je tudi mogoče uveljavljati, le da je potrebno za njih predložiti dokazila - račune in se lahko priznajo do višine, ki jo predpiše vlada z Uredbo o višini povračil v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne vštevajo v davčno osnovo). Od avtorskega honorarja, ki izvira iz opravljanja dejavnosti, pa znašajo normirani stroški 25 %, vendar mora ob tem izplačevalcu nosilec dejavnosti predložiti potrdilo davčnega organa, da ima pravico do uveljavljanja 25 % normiranih stroškov. Prav tako je davčna osnova pri dohodku iz oddajanja premoženja v najem, ki se ne izvaja v okviru organizirane dejavnosti in ne šteje za dohodek iz dejavnosti, izračunana kot dohodek iz oddajanja premoženja v najem, zmanjšan bodisi za dejanske stroške bodisi za normirane stroške v višini 40 % od dohodka doseženega z oddajanjem premoženja v najem.

Davčna osnova od dohodka iz dejavnosti se ugotavlja na dva načina, in sicer:

- z upoštevanjem dejanskih prihodkov in odhodkov ali
- z upoštevanjem normiranih odhodkov.

2.2 Ugotavljanje davčne osnove z upoštevanjem dejanskih prihodkov in odhodkov

Pri zavezancih, ki ugotavljajo davčno osnovo z upoštevanjem dejanskih prihodkov in odhodkov, je davčna osnova dobiček, ki se ugotovi tako, da se od prihodkov, ustvarjenih v koledarskem letu, odštejejo odhodki. Po določilih ZDoh-2 (2006) se pri ugotavljanju prihodkov in odhodkov uporabljajo predpisi zakona o davka od dohodka pravnih oseb (v nadaljevanju ZDDPO-2, 2006), razen če ni z ZDoh-2 določeno drugače. Pri ugotavljanju davčne osnove se upošteva prihodke oz. odhodke ob njihovem nastanku, če z zakonom ni drugače določeno. To pomeni, da upoštevamo načelo nastanka poslovnega dohodka (izkazujejo se v zneskih, ki se nanašajo na obračunsko obdobje, ne glede na to, ali so bili plačani ali ne).

ZDDPO-2 (2006) navaja sodila za davčno priznavanje odhodkov. Tako se za ugotavljanje dobička priznajo odhodki, potrebni za pridobitev prihodkov iz opravljanja dejavnosti, razen odhodkov, ki:

- niso neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti in niso posledica njenega opravljanja,

- imajo naravo privatnosti ter
- niso skladni z običajno poslovno prakso. Odhodki niso skladni z običajno poslovno prakso, če niso običajni pri poslovanju v posamezni dejavnosti glede na pretekle in druge izkušnje in primerjavo z drugimi dejavnostmi ter dejstvi in okoliščinami, razen odhodkov, nastalih zaradi izrednih in nepogostih dogodkov, kot so naravne nesreče ali zaradi drugih izrednih in nepogostih dogodkov.

Smiselno se uporabljajo tudi določbe 31. člena ZDDPO-2 (2006) o delno priznanih stroških (50 % stroškov reprezentance, stroški nadzornega sveta oziroma drugega organa, ki opravlja zgolj funkcijo nadzora. Za stroške reprezentance se štejejo stroški za pogostitev, zabavo ter darila ob poslovnih stikih zavezanca s poslovnimi partnerji) in 33. člena ZDDPO-2 (2006) o stopnjah amortizacije.

Za zavezanca, ki je fizična oseba, so v ZDoh-2 (2006) predpisane posebne rešitve. Tako se kot odhodek ne priznajo

- davki, ki jih je plačal zavezanec kot fizična oseba in niso povezani z opravljanjem dejavnosti (na primer davek od premoženja, davek na dediščine in darila),
- dohodnina,
- davek na dodano vrednost, ki ga je zavezanec uveljavil kot odbitek davka v skladu z zakonom, ki ureja davek na dodano vrednost,
- samoprispevek, uveden v skladu s predpisi o samoprispevku.

Po ZDoh-2 (2006) so obvezni prispevki za socialno varnost, ki jih plačuje zavezanec, davčno priznan odhodek. Obvezni prispevki za socialno varnost, ki so primerljivi z obveznimi prispevki za socialno varnost v RS in jih zavezanec plačuje v sklad, priznan za davčne namene v katerikoli drugi državi, se priznajo kot odhodek pod pogojem, da zavezanec ni bil rezident RS neposredno pred začetkom opravljanja dejavnosti v RS in je v tem času že prispeval v navedeni sklad. Delno se priznajo odhodki oz. stroški v zvezi s službenimi potovanji, stroški prehrane med delom, stroški prevoza na in z dela, stroški dela na terenu pod pogoji in do višin, ki jih za delojemalce določi vlada na podlagi Uredbe o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo.

Zakonsko je opredeljena tudi davčna izguba in način pokrivanja davčne izgube. Če je davčna osnova negativna, zavezanec izkaže izgubo. Davčno izgubo v davčnem obdobju lahko zavezanec pokriva z zmanjšanjem davčne osnove od dohodka iz dejavnosti v naslednjih letih. Pokrivanje izgube se prizna največ do višine davčne osnove od dohodka iz dejavnosti. Pri zmanjšanju davčne osnove od dohodka iz dejavnosti na račun izgub iz preteklih let se davčna osnova od dohodka iz dejavnosti najprej zmanjša za izgubo starejšega datuma. Posebej je poudarjeno, da izgube ni mogoče prenesti na novega zasebnika oziroma pravno osebo, kadar zavezanec preneha z opravljanjem dejavnosti.

2.2.1 Predložitev davčnega obračuna

Zavezanci morajo davčnemu organu najkasneje do 31. marca tekočega leta predložiti obrazec davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, v katerega vpišejo prihodke in odhodke, ki so jih dosegli v preteklem letu. V davčnem obračunu lahko zavezanci uveljavljajo tudi davčne olajšave, ki jih določa zakon o dohodnini, in sicer:

- olajšavo za vlaganja v raziskave in razvoj,
- olajšavo za zaposlovanje invalidov,
- olajšavo za zavezanca invalida,
- olajšavo za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju,
- olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Samozaposleni ne morejo biti vključeni pokojninski načrt kolektivnega zavarovanja, lahko pa so individualno dodatno pokojninsko zavarovani. Olajšava se prizna do zneska, ki je enak 24 % obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zavezanca in ne več kot 2.390 EUR letno. Letna davčna osnova zavezanca, ki je rezident, se lahko zmanjša za znesek premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, ki jo je plačal zavezanec zase izvajalcu pokojninskega načrta s sedežem v RS ali v državi članici EU po pokojninskem načrtu, ki je odobren in vpisan v poseben register v skladu s predpisi, ki urejajo prostovoljno dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, vendar največ do zneska, ki je enak 24 % obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zavarovanca ter
- olajšavo za donacije (v višini 0,3 % obdavčenega prihodka zavezanca v davčnem letu).

ZDoh-2 (2006), ki se uporablja od 1. januarja 2007, olajšave za investicijska vlaganja v opredmetena osnovna sredstva, ki se bodo uporabljala za opravljanje dejavnosti, več ne določa, zato zasebniki za investicijska vlaganja v letu 2007 niso mogli zniževati davčne osnove, lahko pa so uveljavljali neizkoriščeni del davčne olajšave iz preteklih let.

2.2.2 Akontacija dohodnine od dohodka iz dejavnosti

Da zavezanci za dohodnino ne bi plačali celotnega davka na koncu leta, se dohodnina plačuje že med letom tako, da se ob vsakem prejemu dohodka del nameni za dohodnino - plača se akontacija dohodnine. Na začetku naslednjega leta je potrebno za preteklo leto oddati davčno napoved, v kateri so prikazani vsi dohodki in že opravljena plačila dohodnine v preteklem letu. Davčna uprava nato izračuna, kolikšen je celoten znesek dohodnine, ki bi jo morali plačati v preteklem letu. V kolikor je izračunani znesek višji od že plačanega davka (preko sprotnih akontacij dohodnine), mora zavezanec doplačati razliko, če pa je odmerjeni znesek dohodnine nižji od že plačanega, dobi zavezanec razliko povrnjeno nazaj.

Od ugotovljene davčne osnove tj. dobička, morajo zavezanci plačati akontacijo dohodnine od dohodka iz dejavnosti. Predhodna (tudi medletna) akontacija dohodnine od dohodka iz dejavnosti se za davčno leto plača v znesku, ki je enak znesku akontacije dohodnine od

dohodka iz dejavnosti po zadnjem obračunu akontacije dohodnine od tega dohodka. Torej, ko se izračuna letna akontacija za preteklo davčno leto, je to tudi osnova za akontacijo za naslednje davčno obdobje.

Zavezanec, ki ugotavlja davčno osnovo dohodka iz dejavnosti na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, izračunava akontacijo dohodnine sam v davčnem obračunu (Zakon o davčnem postopku, v nadaljevanju ZDavP-2, 2006, 295. člen), ki ga mora predložiti davčnemu organu najkasneje do 31. marca za preteklo leto. Pri izračunu akontacije dohodnine se upoštevajo stopnje dohodnine iz davčne lestvice (od 16 do 41 %), zavezanci pa lahko upoštevajo tudi splošno in posebno olajšavo za vzdrževane družinske člane oz. posebno osebno olajšavo (ZDoh-2, 2006, 113. člen). Splošno olajšavo in posebno olajšavo lahko upoštevajo pod pogojem, da jim za posamezno davčno leto te olajšave niso bile upoštevane pri izračunu akontacije dohodnine od dohodka iz zaposlitve, ki ga izplača glavni delodajalec, ali je bilo na ta način upoštevanih manj kot 5/12 olajšav.

Po 298. členu ZDavP-2 (2006) se na podlagi davčnega obračuna določi tudi predhodna akontacija dohodnine, ki se v tekočem letu plačuje v mesečnih obrokih, če znesek predhodne akontacije presega 400 EUR ali v trimesečnih obrokih, če znesek predhodne akontacije ne presega 400 EUR. Po tem členu davčni zavezanec, ki začne z opravljanjem dejavnosti, ali prehaja z ugotavljanja davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov na ugotavljanje davčne osnove na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, sam izračuna predhodno akontacijo v znesku, glede na višino predvidene davčne osnove davčnega leta, za katerega se plačuje predhodna akontacija. Obrazložen izračun predvidene davčne osnove v obračunu akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, višino predhodne akontacije ter obrokov predhodne akontacije predloži davčnemu organu v osmih dneh od vpisa v primarni register, oziroma od vpisa v uradno evidenco organa, ob predložitvi prijave za vpis v davčni register oziroma do začetka davčnega leta, v katerem bo ugotavljal davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov.

Obroki predhodne akontacije dospejo v plačilo na zadnji dan obdobja, na katerega se nanašajo in morajo biti plačani v desetih dneh po dospelosti. Od davkov, ki jih zavezanec za davek ni plačal v predpisanem roku, se plačajo zamudne obresti po 0,0274 odstotni dnevni obrestni meri (ZDavP-2, 2006, 96 člen).

2.2.3 Vodenje knjig

ZDoh-2 (2006) uvaja v zvezi z vodenjem poslovnih knjig razlikovanje, saj loči med računanjem davčne osnove z dejanskimi prihodki in stroški ter normiranimi stroški. Obveznost vodenja poslovnih knjig za osebe, ki dosegajo dohodek z opravljanjem dejavnosti, je navedena v Pravilniku o poslovnih knjigah in drugih davčnih evidencah za osebe, ki dosegajo dohodek z opravljanjem dejavnosti. Pri tem ni razlikovanja, ali se ureditev nanaša poleg podjetnikov tudi na samozaposlene. Pravilnik namreč ne postavlja nobene prihodkovne

meje za obveznost vodenja poslovnih knjig in bi potemtakem veljala za popolnoma vse samozaposlene osebe.

Samostojnim podjetnikom posameznikom ZGD-1 (2006) nalaga obveznost vodenja knjig, po katerem morajo družbe in podjetniki voditi poslovne knjige po načelu dvostavnega knjigovodstva in jih enkrat letno zaključiti v skladu s tem zakonom in slovenskimi računovodskimi standardi (v nadaljevanju SRS) ali mednarodnimi standardi računovodskega poročanja. Poslovno leto se lahko razlikuje od koledarskega leta. Na podlagi zaključenih poslovnih knjig je treba za vsako poslovno leto v treh mesecih po koncu tega poslovnega leta sestaviti letno poročilo. Način vodenja poslovnih knjig in sestavljanja računovodskih izkazov podjetnika, katerega podjetje ustreza merilom za majhne družbe, ureja poseben SRS 39⁵. Podjetnik lahko vodi poslovne knjige po sistemu enostavnega knjigovodstva v skladu s posebnim standardom, če ni v zadnjem poslovnem letu prekoračil dveh od teh meril:

- da povprečno število delavcev ne presega tri,
- da so letni prihodki nižji od 42.000 EUR in
- da povprečna vrednost aktive, izračunana kot polovica seštevka vrednosti aktive na prvi in zadnji dan poslovnega leta, ne presega 25.000 EUR.

To velja tudi za podjetnika, ki začne opravljati dejavnost in v prvem poslovnem letu ne zaposluje povprečno več kot tri delavce. Sistem vodenja poslovnih knjig podjetnika se določi na podlagi podatkov iz zadnjega letnega poročila. Vodenje poslovnih knjig je pri podjetnikih torej odvisno od velikosti s.p.

Pri enostavnem knjigovodstvu vsak znesek zabeležimo samo enkrat, pri dvostavnem knjigovodstvu pa se vsak znesek vpiše dvakrat, na dve mesti; iz tega izhaja bilanca stanja in rezultat poslovanja. Pri enostavnem knjigovodstvu se vodi knjigo prihodkov in odhodkov z vključeno ali posebej vodeno evidenco terjatev in obveznosti, knjigo ostalih terjatev in obveznosti ter register opredmetenih osnovnih sredstev. Podjetniki, ki presegajo standarde za vodenje poslovnih knjig po sistemu enostavnega knjigovodstva, vodijo omenjene knjige tako kot vse kapitalske družbe, po sistemu dvostavnega knjigovodstva, pri čemer sta temeljni knjigi podjetja: glavna knjiga in dnevnik, ki ju dopolnjujejo različne analitične evidence kot razčlenitve temeljnih kontov glavne knjige v skladu z ZGD-1 (2006) in SRS.

2.3 Ugotavljanje davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov

Ob začetku opravljanja dejavnost se mora samozaposleni odločiti, na kakšen način bo ugotavljal svojo davčno osnovo. Praviloma se za podjetnika davčna osnova ugotavlja na podlagi dejanskih prihodkov in dejanskih stroškov, vendar pa ZGD-1 (2006) dovoljuje tudi izjemo, ki velja le za podjetnike, saj so gospodarske družbe v vsakem primeru dolžne voditi dvostavno knjigovodstvo ter ugotavljati davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in

⁵ SRS 39 povzema pravila računovodskega obravnavanja poslovnih knjig za male s.p. v primerih, ki se pogosteje pojavljajo pri poslovanju.

dejanskih stroškov. Za ostale samozaposlene, ki zadostujejo pogojem in se odločijo za ugotavljanje davčne osnove z normiranimi stroški ZDoh-2 (2006) določa, da se prihodki pri ugotavljanju davčne osnove z normiranimi stroški priznajo ob njihovem plačilu. Ta način pomeni poenostavljen način ugotavljanja davčne osnove, pri čemer izhajamo iz dejanskih prihodkov, odhodki pa so določeni v pavšalu in znašajo 25 % ustvarjenih prihodkov. Izjema so zavezanci, ki opravljajo kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnost na kmetiji, dejavnost domače in umetnostne obrti; ti lahko pri ugotavljanju davčne osnove upoštevajo normirane odhodke v višini 70 % ustvarjenih prihodkov. Ugotavljanje davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov je namenjeno predvsem zavezancem, ki šele začenjajo z opravljanjem dejavnosti in zavezancem z manjšim obsegom poslovanja. Normiranih stroškov ni potrebno dokazovati z računi, ampak se priznajo avtomatično. Za navedeni način ugotavljanja davčne osnove se lahko odloči le tisti zavezanec, ki izpolnjuje določene pogoje, in sicer:

- zanj ne obstaja obveznost vodenja poslovnih knjig in evidenc po drugih predpisih (obveznost vodenja poslovnih knjig ne obstaja takrat, ko noben nedavčni zakon ne določa, da bi moral zavezanec voditi poslovne knjige in evidence),
- njegovi prihodki iz dejavnosti ne presegajo 42.000 EUR (višina prihodka se ugotavlja za obdobje zadnjih 12 mesecev, in sicer za obdobje novembra prejšnjega leta do vključno oktobra tekočega leta) in
- ne zaposluje delavcev, torej delo in vse poslovne funkcije opravlja sam.

Samozaposleni mora obvezno preiti na ugotavljanje davčne osnove na podlagi dejanskih prihodkov in stroškov, ko ne izpolnjuje enega od navedenih treh kriterijev, prostovoljno pa lahko spremeni navedeni način ugotavljanja davčne osnove na koncu koledarskega leta ali na začetku novega koledarskega leta. Samozaposleni se lahko odloči za ugotavljanje davčne osnove z dejanskimi stroški tudi pri prihodkih, manjših od 42.000 EUR, saj ima oseba s tem potencialno možnost za prikaz večjih stroškov od normiranih. Odstotek priznanih normiranih stroškov (25 %) je nizek, predvsem za katerikoli vrsto proizvodnih dejavnosti.

2.3.1 Akontacija dohodnine

Zavezanci, ki ugotavljajo davčno osnovo z upoštevanjem normiranih odhodkov, akontacijo dohodnine izračunajo tako, da davčno osnovo, ki jo ugotovijo kot razliko med prihodki in normiranimi odhodki v višini 25 % (oz. 70 %), pomnožijo z davčno stopnjo 25 %. Zavezanci se lahko odločijo tudi za znižano davčno stopnjo, ki pa ne sme biti nižja od 10 %, če plačujejo obvezne prispevke za socialno varnost iz naslova opravljanja dejavnosti (kot samozaposleni) in če ocenijo, da bo akontacija dohodnine previsoka glede na pričakovano dohodnino na letni ravni (ZDoh-2, 2006, 128.člen). Za znižano stopnjo akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti se odloči zavezanec sam, o čemer mora obvestiti davčni organ in izplačevalca dohodka. Zavezanci pri izračunu akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti ne smejo uveljaviti olajšav, ki jih sicer lahko uveljavljajo zavezanci, ki ugotavljajo davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov po 67. členu ZDoh-2 (2006) (tj. olajšave za vlaganje v raziskave in razvoj, za zaposlovanje za zavezanca invalida), prav tako ne morejo

uporabiti določb ZDoh-2 (2006) o pokrivanju izgube. Pri izračunu akontacije se lahko upošteva olajšava iz prvega in drugega odstavka 113. člena ZDoh-2 (2006), to je olajšava za samozaposlene v kulturi in samostojne novinarje, če zavezanec oceni, da bo v davčnem letu izpolnil pogoje za olajšavo.

Pri ugotavljanju davčne osnove z normiranimi stroški se upoštevajo prihodki ob njihovem plačilu, torej ko so dejansko plačani. To pomeni, da neplačane terjatve ne povečujejo davčne osnove.

ZDavP-2 (2006) določa izračun akontacije dohodnine v primeru ugotavljanja davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov. V tem primeru akontacijo dohodnine do dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, izračuna plačnik davka sam kot davčni odtegljaj v obračunu davčnega odtegljaja. Plačnik davka mora davčni odtegljaj izračunati in odtegniti hkrati z obračunom dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti. Določeno je tudi, da v primeru, ko dohodek, dosežen z opravljanjem dejavnosti izplača oseba, ki ni plačnik davka, akontacijo dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, ugotovi davčni organ, na podlagi napovedi davčnega zavezanca. Ugotavljanje davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov pomeni poenostavljen način ugotavljanja davčne osnove, saj zavezancem ni potrebo voditi evidenc o odhodkih oz. stroških, ki jih imajo pri poslovanju. Zavezanci vodijo le evidenco izdanih knjigovodskih listin in evidenco osnovnih sredstev. Vodenje evidenc je preprosto, zato jih zavezanci lahko vodijo sami. Poenostavljen način ugotavljanja davčne osnove zavezancem pri vodenju poslovnih knjig omogoča prihranek časa in denarja (ni stroška računovodskega servisa in stroška, ki bi ga plačal AJPESU za javno objavo podatkov), vendar pri stroških poslovanja, ki presegajo 25 % ustvarjenih prihodkov tak način ni več smotrni, saj ugotavljanje davčne osnove ob upoštevanju dejanskih stroškov v tem primeru predstavlja davčno optimalnejši način. Uveljavljanje normiranih odhodkov je ugodno za tiste zavezance, ki imajo manj stroškov, kot znašajo normirani odhodki. To je primerno samo za samozaposlene, ki opravljajo neko storitveno dejavnost, recimo svetovanja iz različnih področij, v kulturi, novinarstvu in ocenijo, da odhodki ne bodo presegli 25 % zneska dohodkov.

Podjetniku, ki ugotavlja davčno osnovo z normiranimi stroški, ni potrebno plačevati obrokov predhodne akontacije niti sestavljati obračuna po zaključku poslovnega leta. Davek na dohodek od dejavnosti plačuje med letom po povprečni stopnji 25 %, njegov dohodek iz dejavnosti pa se všteva v osnovo za odmero dohodnine na letni ravni. Način plačevanja davka med letom je odvisen od tega, kakšen je status njegovih kupcev oz. strank. V primeru, ko podjetnik realizira prihodke z gospodarskim subjektom, ki je plačnik davka, kupec ob plačilu obračuna in plača akontacijo dohodnine od posameznega dohodka (od zneska odšteje 25 % normiranih stroškov, od preostalega zneska obračuna akontacijo dohodnine po stopnji 25 %). Če pa podjetnik realizira prihodke iz poslovanja s fizičnimi osebami, za vsako trimesečje sam sestavi napoved davka dohodka iz dejavnosti, v kateri napove vse tiste prihodke posameznega trimesečja, ki jih je realiziral iz poslovanja s fizičnimi osebami in od katerih akontacija

dohodnine ni bila obračunana in plačana. Na podlagi trimesečne napovedi davčni organ ugotovi davčno obveznost podjetnika, ki mu jo naloži z odločbo.

Tudi pri ugotavljanju davčne osnove z normiranimi stroški se upoštevajo plačani prispevki za socialno varnost kot davčno priznani odhodki in se odštejejo od davčne osnove (poleg normiranih stroškov) za odmero dohodnine.

2.4 Davčne olajšave

2.4.1 Posebna osebna olajšava za samostojne kulturne delavce in novinarje

Samozaposleni v kulturi ali novinar se lahko odloči bodisi za knjigovodstvo (vodenje knjig) in s tem uveljavljanjem dejanskih stroškov ali pa za normirane stroške. Po 113. členu ZDoh-2 (2006) se rezidentu, ki samostojno opravlja specializiran poklic na področju kulturne dejavnosti ali novinarski poklic in je vpisan v evidenco takšnih oseb (razvid samozaposlenih v kulturi, razvid samostojnih novinarjev), se pod pogojem, da gre za poklic, ki je značilen samo za področje kulturne dejavnosti (slednje se nanaša samo na samostojne kulturne delavce) in pod pogojem, da nima sklenjenega delovnega razmerja in da ne opravlja druge dejavnosti, prizna zmanjšanje davčne osnove v višini 15 % ustvarjenih prihodkov iz dejavnosti letno, vendar se upošteva maksimalno 25.000 EUR njegovih prihodkov. Če bodo njegovi letni prihodki presegali 25.000 EUR, mu bo priznana največja možna olajšava in sicer 15 % od 25.000 EUR. Pri tem velja omeniti, da olajšava ni namenjena le zavezancem, katerih prihodki so manjši od 25.000 EUR ali zavezancem, ki pri ugotavljanju svoje letne davčne osnove upoštevajo normirane stroške. Za posebno osebno olajšavo v višini 15 % prihodkov lahko zaprosijo vsi samozaposleni v kulturi, ne glede na to, ali se registrirajo za normirane stroške ali za knjigovodstvo. Tistim, ki vodijo knjige, se bo upoštevala v višini 15 % do zneska 25.000 EUR prihodkov, tistim, ki so se registrirali za normirane stroške, pa pomeni še dodatnih 15 % olajšave (skupaj torej 40 %). Za posebno osebno olajšavo se morajo vsako leto registrirati na pristojni davčni izpostavi. Za to davčno olajšavo se zavezanec odloči sam, o čemer mora obvestiti davčni organ, svojemu izplačevalcu dohodka, pa je zavezanec dolžan predložiti potrdilo davčnega urada. Davčni zavezanec med davčnim letom ne more zahtevati spremembe načina ugotavljanja davčne osnove za akontacijo dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti.

Primer 1

Podjetje XYZ d. o. o. izplačuje dohodek iz dejavnosti zavezancu, ki je rezident in samostojno opravlja novinarski poklic. Zavezanec ugotavlja davčno osnovo za akontacijo dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, z upoštevanjem normiranih odhodkov. Zavezanec uveljavlja posebno osebno olajšavo.

Tabela 1: Izračun izplačila dohodka v primeru posebne osebne olajšave

1. Dohodek	5.000 EUR
2. Normirani stroški (25 % od 1)	1.250 EUR
3. Davčna osnova (1 – 2 – 15% od 1)	3.000 EUR
4. Davčna stopnja ⁶	25 %
5. Davčni odtegljaj (3 * 25 %)	750 EUR
6. Izplačilo zavezancu (1 – 5)	4.250 EUR

Vir: Lasten izračun.

Izplačilo zavezancu znaša 4.250 EUR. Izračunan davčni odtegljaj plača izplačevalec dohodka, podjetje XYZ.

2.4.2 Splošna in posebna olajšava

Vsakemu rezidentu RS se prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 2.800 EUR letno, pod pogojem, da drug rezident za njega ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana (ZDoh-2, 2006, 111 člen). Po 114. členu ZDoh-2 (2006), ki določa posebno olajšavo, se rezidentom, ki vzdržujejo družinske člane, prizna dodatno zmanjšanje letne davčne osnove. To se prizna fizični osebi, ne glede na način ugotavljanja stroškov.

2.5 Obdavčitev dohodkov verskih delavcev

Dohodek verskih delavcev iz naslova razmerja z versko skupnostjo, ki nima vseh elementov delovnega razmerja se po 38. členu ZDoh-2 (2006) šteje za dohodek iz drugega pogodbenega razmerja v višini, ki ga določi Vlada RS. Vlada RS je sprejela Uredbo o določitvi dohodkov verskih delavcev iz naslova razmerja z versko skupnostjo, kjer je določena višina dohodka po posameznih skupinah verskih delavcev v razponu od najnižje do najvišje. Dohodek ne sme biti manjši od zneska, ki zagotavlja socialno varnost v RS in ne večji od zneska minimalne plače v skladu z zakonom, ki ureja minimalno plačo.

Verski delavec je posameznik, ki vodi religiozne dejavnosti in obrede in za to ne prejema plačila za opravljeno delo. V sami uredbi so verski delavci razporejeni v tri skupine. Če ima duhovnik dohodke še iz drugih naslovov (npr. dohodke iz delovnega razmerja, ker je oseba zaposlena kot učitelj, ali dohodke iz avtorskih pravic, ali dohodke iz oddajanja osebnega premoženja v najem ali dohodke iz naložb drugega premoženja), pa so ti dohodki obdavčeni na način, kot je sicer z zakonom o dohodnini določeno za obdavčitev teh dohodkov.

⁶ Zavezanec bi lahko uveljavljal tudi znižano stopnjo akontacije dohodnine, ki ne sme biti nižja od 10 %.

Davčna osnova za ugotavljanje akontacije dohodnine je znesek dohodka, določen v navedeni uredbi, zmanjšan za obvezne prispevke za socialno varnost, ki jih je na podlagi posebnih predpisov dolžan plačevati verski delavec. Od tako ugotovljene davčne osnove se plača akontacija dohodnine po stopnji 25 %. Verski delavci kot posamezniki so dolžni napovedovati dohodke na letni ravni, razen če ne izpolnjujejo pogojev iz 268. člena ZDavP-2 (2006), po katerem ni potrebno napovedovati dohodnine, če obdavčeni dohodki ne presegajo zneska splošne olajšave 2.800 EUR.

2.6 Obdavčitev edinega družbenika, ki je hkrati poslovodja v enoosebni d. o. o.

V zvezi z obdavčitvijo edinega družbenika, ki je hkrati poslovodja v enoosebni d. o. o. prihaja do določenih neskladij med zakoni. Obdavčitev je namreč odvisna od tega, ali je lahko poslovodja družbenik zaposlen v svojem podjetju ali ne. Od tega pravnega statusa je namreč odvisno, kako bo plačeval prispevke.

Obvezno socialno zavarovanje družbenikov, ki so poslovodne osebe, je od leta 1990, ko se je v sistemu pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja prvič pojavilo, obravnavano kot »institut v razvoju«. Spremljajo ga stalna neskladja med različnimi predpisi, ki se jih ta institut dotika in so za njegovo delovanje pomembni. Osnovni namen predpisov je zagotoviti socialno varnost družbenika, ki je poslovodna oseba. Le-ta opravlja delo oziroma dejavnost, vendar ni v delovnem razmerju ter nima drugega statusa, na podlagi katerega bi bil lahko vključen v obvezno pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje.

Izvajanje obveznega socialnega zavarovanja za družbenike, ki so poslovodne osebe, je v opisanih pogojih rezultanta vseh predpisov, kjer se poizkuša kar najbolj upoštevati vsa področja s čim manjšim deležem določb, ki se zaradi usklajenosti ne izvajajo. Po Zakonu o prispevkih za socialno varnost (v nadaljevanju ZPSV, 1996) so te osebe opredeljene kot "zavezanci, ki nimajo plač" in sami plačujejo tudi prispevek delodajalca, prispevki za socialno varnost delodajalcev in zavezancev pa se vštevajo med odhodke pred ugotovitvijo dobička. Navedene določbe so še vedno v veljavi. Od 1.1.1997 nadzor nad obračunavanjem in plačevanjem prispevkov od pravnih oseb izvaja DURS.

Preden je ZDR stopil v veljavo s 1.1.2003 je bil lahko poslovodja družbenik v enoosebni d.o.o. lahko v delovnem razmerju v svoji firmi in si je lahko obračunaval minimalno plačo in od nje plačeval prispevke. Ko je s 1.1.2003 stopil v veljavo ZDR (2002), ki določa elemente delovnega razmerja, to ni bilo več mogoče. Tega stališča se drži Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki z razlago, da manjka bistven element delovnega razmerja (to je odnos podrejenosti do delodajalca) in s tem daje smernice za vključitev poslovodij družbenikov v sistem socialnega zavarovanja kot samozaposlene osebe in ne na podlagi delovnega razmerja.

V praksi se tako dogaja, da so družbeniki enoosebnih družb, ki so hkrati poslovodje družbe:

- zavarovani kot samozaposleni,
- zavarovani iz naslova delovnega razmerja. S svojo družbo imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi in si obračunavajo plačo in prispevke za socialno varnost za zaposlenega in delodajalca, čeprav naj bi se po določbah ZPIZ-1 (1999) družbeniki v enoosebnih družbah, ki so hkrati poslovodje družbe, vključili v zavarovanje kot samozaposleni in ne iz naslova delovnega razmerja .

Dohodki pravnih oseb v RS se obdavčujejo v skladu z ZDDPO-2 (2006). Po splošni določbi zakona se obdavči dobiček rezidenta in dobiček nerezidenta, ki ga dosega z opravljanjem dejavnosti oziroma poslov v poslovni enoti ali preko poslovne enote, ki se nahaja v RS. Dobiček je presežek prihodkov nad odhodki. Za ugotavljanje dobička se priznajo odhodki, potrebni za pridobitev prihodkov. Med davčno priznane odhodke sodijo tudi odhodki, povezani z delom, ki so potrebni za pridobivanje prihodkov. Kadar ima družbenik enoosebne družbe, ki je hkrati poslovodja družbe, s svojo družbo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, na podlagi katere obračunava plačo in prispevke za socialno varnost, plače in prispevki za socialno varnost veljajo za davčno priznan odhodek dela. Za primere, ko zaradi drugih predpisov družbenik enoosebne družbe, ki je hkrati poslovodja, nima sklenjene pogodbe o zaposlitvi s svojo družbo, odhodki, ki zadevajo družbenikovo delo v družbi, veljajo kot davčno priznani odhodek po splošni določbi ZDDPO-2 (2006, 29.člen), ob pogoju, da družba deluje in da ustvarja obdavčljive prihodke.

2.6.1 Plačevanje prispevkov za zavarovance, ki nimajo plače

Po določbi 4. člena ZPSV (1996) plačujejo zavezanci, ki nimajo plač, prispevek za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje, prispevek za starševsko varstvo in prispevek za zaposlovanje od osnove, od katere plačujejo prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje do 15. v mesecu za pretekli mesec.

ZPSV (1996) določa, da se prispevki za socialno varnost delodajalcev in zavezancev ter prispevki delodajalcev za obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje všttevajo med odhodke pred ugotovitvijo dobička.

V primeru, ko edini poslovodja družbenik ni zaposlen v svojem podjetju in si za svoje delo npr. izplačuje pogodbo o poslovođenju, se prispevki za socialno varnost od nje ne plačajo, v kolikor mu honorar predstavlja pretežni dohodek, ki mu ga izplačuje glavni delodajalec. Če je pravna oseba glavni izplačevalec dohodka, se ob izplačilu honorarja upošteva lestvica za dohodnino ter olajšave.

2.6.2 Plačevanje prispevkov za socialno varnost za poslovodne osebe v praksi

Večina poslovodnih oseb, ki so zavarovane po 2. odstavku 15. člena ZPIZ-1 (1999) in plačujejo prispevke, le-te obračunavajo tako, da si od družbe izplačajo plačo in prispevke

obračunajo od plače. V interesu poslovnih oseb je, da prispevki za njihovo socialno zavarovanje predstavljajo davčno priznan odhodek pred ugotovitvijo dobička družbe in pred ugotovitvijo osnove za dohodnino poslovnih oseb.

Glede na obstoječa neskladja med veljavnimi zakoni je po mnenju institucij, ki jih ta problematika zadeva, primerno poslovnim osebam družbenikom v enoosebnih družbah omogočiti obračunavanje in plačevanje prispevkov preko izplačila plač, vendar se tem osebam obdobja zavarovanja všttevajo v zavarovalno dobo le ob pogoju plačanih prispevkov od predpisane osnove, v skladu s 191. členom ZPIZ-1 (1999). Pri izvajanju pokojninskega in invalidskega zavarovanja se šteje, da so prispevki pravilno plačani, če je plačilo izvršeno najmanj od plače v višini najnižje predpisane zavarovalne osnove iz 4. odstavka 208. člena ZPIZ-1 (1999) (to je najnižja pokojninska osnova) in se v vseh postopkih izplačana plača obravnava kot zavarovalna osnova.

V praksi tako še vedno srečujemo dve verziji, torej, da je edini poslovodja družbenik zaposlen v svojem podjetju in prejema plačo, ter razlago, da ne more biti zaposlen in se mora obvezno zavarovati kot samozaposlen. Ko je poslovodja družbenik zaposlen v svojem podjetju (enoosebni d. o. o.), si izplačuje plačo in prispevke (kot zaposleni in delodajalec), plača in prispevki pa so odhodki poslovanja. Prispevki, ki jih plača kot delojemalec mu tudi zmanjšujejo dohodninsko osnovo pri obračunu dohodnine kot fizični osebi, celoten strošek izplačila plače, pa v podjetju predstavlja odhodek poslovanja, ki znižuje davčno osnovo davka od dohodka pravnih oseb. Naj na koncu še omenim, da podjetnik v dvo- oziroma večosebni družbi nima težav z vključitvijo v obvezno zavarovanje na podlagi pogodbe o zaposlitvi.

Za Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je pomembno, ali poslovodja družbenik plačuje dovolj prispevkov, torej najmanj od najnižje bruto pokojninske osnove. Zaradi še vedno nerešenega pravnega vprašanja, ali sme družbenik enoosebne družbe skleniti delovno razmerje v svoji družbi, zadeve ostajajo neurejene. Da bi se izognili težavam, na katere takšni poslovodje družbeniki naletijo, ko se odločijo za upokojitev (takrat namreč Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje preverja, ali so se prispevki oseb, zavarovanih na podlagi samozaposlitve, plačevali od pravilne zavarovalne osnove) je smiselno, da se status teh oseb uredi tako, da bodisi prekinijo delovno razmerje in se zavarujejo kot poslovodje družbeniki na zavarovalni podlagi samozaposlitve, ali pa vsaj zagotovijo, da osnova za obračun prispevkov ne bo manjša, kot bi bila zavarovalna osnova. To pomeni, da mora biti njihova plača vsaj v velikosti bruto najnižje pokojninske osnove.

2.7 Udeležba na dobičku

V vsakem primeru, ne glede na to, ali je poslovodja družbenik zaposlen v podjetju ali prejema honorar na podlagi pogodbe o poslovanju, si lahko izplača udeležbo pri dobičku na podlagi kapitalnega vloška.

Udeležba na dobičku se uvršča po ZDoh-2 (2006) med pasivne dohodke oz med dohodke iz kapitala, natančneje med dividende. Dohodki iz kapitala se obdavčijo cedularno, torej s stopnjo 20 %, ki predstavlja dokončni davek, saj se dohodki iz kapitala ne vštevajo v letno davčno osnovo in se jih ne vključuje v letno dohodninsko napoved, ki se nanaša na fizično osebo-prejemnika dividend. Lastnik si lahko (ko mu likvidnost dopušča) dobiček izplača, bodisi ga pusti na kapitalu.

3. PRISPEVKI

Samozaposleni se obvezno zavarujejo v skladu z 15. členom ZPIZ-1 (1999). Za razmejitev zavarovanj na podlagi opravljanja več dejavnosti se uporabi določba 25. člena ZPIZ-1 (1999): oseba se zavaruje po tisti podlagi, ki je v zakonu navedena pred drugimi podlagami oz. če oseba istočasno izpolnjuje pogoje za vključitev v obvezno zavarovanje po več podlagah, se obvezno zavaruje po tisti podlagi, ki je v tem zakonu navedena pred drugimi podlagami, po katerih bi bila vključena v zavarovanje. Tako se zavarovanci, ki so zavarovani na podlagi delovnega razmerja manj kot polni delovni čas, lahko za preostali delovni čas do polnega delovnega časa zavarujejo na podlagi določb, ki urejajo zavarovanje samozaposlenih.

Obvezno zavarovanje samozaposlenih zavarovancev se po ZPIZ-1 (1999) začne:

- z dnem vpisa v razvid samostojnih podjetnikov posameznikov ali v drug register, ki je predpisan za določeno dejavnost oziroma z dnem izdaje dovoljenja za opravljanje samostojne dejavnosti in se zaključi z dnem vrnitve ali odvzema takšnega dovoljenja ali z nastopom pravnomočnosti prepovedi opravljanja dejavnosti,
- za odvetnike in notarje z vstopom v odvetniško oziroma notarsko zbornico in se zaključi s prenehanjem članstva,
- za družbenike zasebnih družb in zavodov z dnem vpisa v register kot poslovodna oseba in se zaključi z izbrisom iz takšnega registra,
- za samostojne kulturne delavce z dnem vpisa v razvid samostojnih kulturnih delavcev in se zaključi z dnem izbrisa iz takšnega razvida,
- v drugih primerih z dnem pričetka opravljanja samostojne dejavnosti in se zaključi s prenehanjem opravljanja te dejavnosti.

Po določbi ZPSV (1996) plačujejo zavezanci, ki nimajo plač, prispevek za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje, prispevek za starševsko varstvo in prispevek za zaposlovanje od osnove, od katere plačujejo prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje do 15. dne v mesecu za pretekli mesec.

Vključitev v sistem zavarovanja za primer brezposelnosti je za samozaposlene osebe prostovoljna in ni obvezna, kot je pri zaposlenih v delovnem razmerju. Tudi uveljavljanje nadomestila za brezposelnost je pri samozaposlenih osebah, ki so zavarovane za ta primer, odvisno od ocene vsakokratnega primera. V primeru, da z svojo dejavnostjo ne dosega

zajamčenega nadomestila plače, ima ob prenehanju dejavnosti zaradi ekonomskih okoliščin na katere ne more vplivati (prenehanje dejavnosti proti svoji volji in brez svoje krivde) in upoštevanju ostalih kriterijev, taka oseba pravico do denarnega nadomestila za primer brezposelnosti.

Samozaposlena oseba plačuje prispevke za socialno varnost kot delojemalec in kot delodajalec. V primeru zadržanosti z dela v primeru bolezni je zaposlenemu v delovnem razmerju nadomestilo zaradi začasne zadržanosti z dela (bolniško) do 30 dni krije delodajalec, kar je v primeru samozaposlenega on sam. Boleznine (zadržanost z dela zaradi bolezni) nad 30 dni refundira (gre v breme) Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Osnova za plačilo prispevkov za obvezno zavarovanje za samozaposlene je zavarovalna osnova. Določitev zavarovalnih osnov je za samozaposlene zavarovance in za druge zavarovance, ki ne prejemajo plače, opredeljena v 209. členu ZPIZ-1 (1999). Zavarovalna osnova se za samozaposlene določi glede na doseženi dobiček zavarovanca, v katerem niso upoštevani obračunani prispevki za obvezno zavarovanje. Uvrstitev v ustrezno zavarovalno osnovo se določi na podlagi zadnjega obračuna akontacije dohodnine od dohodka doseženega z opravljanjem dejavnosti oziroma zadnje odločbe o odmeri dohodnine in glede na podatke o povprečni plači oziroma minimalni plači za leto, na katero se nanaša akontacija dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti.

ZPIZ-1 (1999) določa višino zavarovalne osnove v odvisnosti od višine davčne osnove in sicer:

- če dosežena davčna osnova ne preseže minimalne letne plače zaposlenih v RS, najmanj v višini minimalne plače,
- če je davčna osnova med zneskom minimalne letne plače in povprečno letno plačo, najmanj v višini 60 % povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova,
- če je davčna osnova med eno in enoinpolkratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 90 % povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova,
- če je davčna osnova med enoinpolkratno in dvakratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 1,2 povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova,
- če je davčna osnova med dvakratno in dvainpolkratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 1,5 povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova,
- če je davčna osnova med dvainpolkratno in trikratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 1,8 povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova,

- če je davčna osnova med trikratno in triinpolkratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 2,1 povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova,
- če je davčna osnova nad triinpolkratno povprečno letno plačo, najmanj v višini 2,4 povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova.

Prispevki se plačujejo od osnov, ki veljajo v tekočem obdobju. Tako je zavarovalna osnova, od katere samozaposleni plačujejo prispevke za socialno varnost za tekoči mesec, vsak mesec drugačna, saj je odvisna od višine mesečne minimalne oz. povprečne plače zaposlenih v RS v predzadnjem mesecu pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova. Pravilnik o postopku za razvrščanje v zavarovalne osnove podrobneje določa postopek za razvrščanje v zavarovalne osnove za plačevanje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in druge postopke za samozaposlene zavarovance. Za izračun, v kateri razred zavarovalnih osnov posameznik spada, se ugotovljeni davčni osnovi iz odločbe o dohodnini prištejejo obračunani prispevki za socialno varnost. To pomeni, da je v primeru izgube ali nižjih dobičkov samozaposlena oseba uvrščena v nižje razrede oz. je pri višjem dobičku uvrščena v višje razrede zavarovalnih osnov. Prispevke za npr. mesec marec bodo plačali od osnov, ki se navezujejo na januarske plače.

Dobiček s.p. ali zasebnika je enak: prihodki zmanjšani za odhodke. V odhodkih so bili upoštevani tudi prispevki za socialno varnost podjetnika oz. zasebnika. Če želimo dobiti dobiček, v katerega niso vključeni tudi prispevki (niso upoštevani kot odhodek zasebnika), moramo ali povečati dobiček za te prispevke ali pa zmanjšati odhodke za višino prispevkov za socialno varnost. Tako izračunan dobiček je primerljiva osnova za izračun zavarovalne osnove. Torej se dobičku iz dejavnosti, ki je v dohodninski odločbi ugotovljen na podlagi davčnega obračuna, prištejejo obračunani prispevki za socialno varnost. Tako se za potrebe ZPIZ popravi dohodninska osnova. Na ta način se dobi primerjalno osnovo, s katero se ocenjuje, v kateri razred zavarovalne osnove zasebnik spada in od katere zavarovalne osnove plačuje prispevke. Zavarovanec se lahko zavaruje tudi od zavarovalne osnove, ki presega znesek zavarovalne osnove, v katero je uvrščen, vendar največ od zneska v višini 2,4 povprečne plače za predzadnji mesec.

Za zavarovanca, ki je začel z opravljanjem dejavnosti se šteje, da znaša doseženi dobiček zavarovanca 0, torej začne s plačevanjem prispevkov od najnižje zavarovalne osnove.

Doseženi dobiček, ugotovljen na podlagi obračuna davka, ki se ne nanaša na celotno davčno leto, se določi tako, da se doseženi dobiček, ugotovljen, preračuna na letno raven. Preračun se opravi na naslednji način:

$$D1 = \frac{Dn}{n} \times 12, \text{ pri čemer je:} \quad (1)$$

D1 – Doseženi dobiček, preračunan na letno raven.

Dn – Doseženi dobiček, določen na podlagi davčnega obračuna.

n – Število mesecev, na katere se nanaša doseženi dobiček.

Če zavarovanec oceni, da zavarovalna osnova ne ustreza pričakovanemu poslovnemu izidu v tekočem letu in bi plačevanje prispevkov od določene zavarovalne osnove ogrozilo njegovo nadaljnje poslovanje, lahko enkrat v koledarskem letu pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje RS zahteva znižanje zavarovalne osnove, vendar največ do zneska 60 % povprečne plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova. O zahtevi odloči Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Zavarovancem, ki ugotavljajo davčno osnovo z normiranimi stroški in katerim plačuje prispevke za socialno varnost država, se doseženi dobiček določi tako, da se od dohodka odštejejo normirani odhodki ter prištejejo prispevki za socialno varnost, plačani s strani države.

Doseženi dobiček za družbenika poslovodjo je iz odločbe o odmeri dohodnine ugotovljen dohodek, ki ga je zavarovanec – družbenik dosegel kot poslovodni delavec.

Samozaposleni plačujejo poleg prispevka zavarovanca tudi prispevek delodajalca, razen v primerih, določenih s posebnim zakonom (ZPIZ-1, 1999, 215. člen).

Stopnje prispevkov določa Zakon o prispevkih za socialno varnost:

1.stopnje iz zavarovalne osnove oz. prispevek zavarovancev - skupaj 22,10 %:

- za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 15,50 %,
- za zdravstveno zavarovanje 6,36 %,
- za starševsko varstvo 0,10 % in
- za zaposlovanje 0,14 %.

2.stopnje od zavarovalne osnove oz. prispevek delodajalcev-skupaj 16,10 %:

- za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 8,85 %,
- za zdravstveno zavarovanje 6,56 %,
- za starševsko varstvo 0,10 %,
- za zaposlovanje 0,06 % in
- za poškodbe pri delu in poklicne bolezni 0,53 %.

3.1 Obvezno zavarovanje poslovodij družbenikov

ZPIZ-1 (1999) določa, da se obvezno zavarujejo družbeniki zasebnih družb in zavodov v RS, ki so poslovodne osebe in niso zavarovane na drugi podlagi. Najnižja osnova za obračun prispevkov družbenikov zasebnih družb, ki so poslovodne osebe in niso zavarovane na drugi podlagi je najnižja bruto pokojninska osnova. V primeru višjih dohodkov se uvrstijo v iste razrede zavarovalnih osnov, kot veljajo za vse samozaposlene osebe. Doseženi dobiček zavarovanca poslovodje-družbenika je ugotovljen na podlagi odločbe o odmeri dohodnine (dohodek, ki ga je dosegel kot poslovodni delavec) brez upoštevanja prispevkov za socialno varnost ter brez olajšav v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino.

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje objavlja najnižjo pokojninsko osnovo v Uradnem listu RS. Ker je objavljeni znesek neto najnižja pokojninska osnova, je potrebno ta znesek za določitev najmanjše zavarovalne osnove preračunati v bruto znesek. Za potrebe izračuna prispevkov se preračuna iz neto v bruto znesek s povprečno stopnjo davka in prispevka, ki ju določi minister za finance. Preračun v bruto znesek se opravi s količnikom povprečne stopnje davka in prispevkov v RS. Zadnji podatek o povprečni letni stopnji davka in prispevkov v RS za leto 2007 je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 33/2008 in znaša 35,05 %, količnik za preračun je potem $100/(100-35,05)$ kar je 1,5396. Ker je najnižja neto pokojninska osnova⁷ od 1.1.2008 dalje 494,65 EUR, je najmanjša bruto zavarovalna osnova za poslovodje družbenike 761,56 EUR. Poslovodja družbenik se lahko zavaruje tudi na podlagi večje zavarovalne osnove kot je določena s pravilnikom, vendar ta ne sme presegati najvišje bruto pokojninske osnove. V Uradnem listu RS 21/08 je bila v Sklepu o najvišji pokojninski osnovi objavljena najvišja pokojninska osnova, ki znaša od 1. januarja 2008 1.978,60 EUR neto, torej je bruto najvišja pokojninska osnova 3.046,23 EUR.

3.2 Kritje prispevkov s strani države

83. člen Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (v nadaljevanju ZUJIK, 2002) daje osnovo za kritje prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, obvezno zdravstveno zavarovanje ter starševsko varstvo od najnižje pokojninske osnove iz državnega proračuna v primerih, ko delo kulturnega delavca pomeni poseben kulturni prispevek ali ko gre za poklice, ki jih je potrebno zaradi kadrovskega potreb v kulturi posebej podpirati. V razvid samozaposlenih v kulturi se lahko vpiše tisti, ki izpolnjuje pogoje iz Uredbe o samozaposlenih v kulturi (2004). Posebnost tega statusa je ta, da lahko tisti, ki je vpisan v razvid, zaprosi tudi za pridobitev pravice do kritja prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje iz državnega proračuna. Uredba za to določa še dodatne pogoje, najpomembnejša med njimi sta zagotavljanje izjemnih dosežkov in premoženjski cenzus.

⁷ Najnižja pokojninska osnova je bila objavljena z Sklepom o najnižji pokojninski osnovi v Uradnem listu RS št. 21/08.

Do plačila prispevkov od najnižje pokojninske osnove iz državnega proračuna je tako lahko upravičen samozaposlen v kulturi, ki:

- je vpisan v razvid samozaposlenih v kulturi pri ministrstvu za kulturo,
- ne zaposluje delavcev,
- da njegovo delo pomeni izjemen kulturni prispevek,
- da ne presega dohodkovnega cenza⁸ iz 11. člena uredbe. Tako lahko v letu 2008 pravico do plačila prispevkov za socialno zavarovanje iz državnega proračuna pridobijo samozaposleni, ki so imeli v letu 2007 dohodke, ki so obdavčeni z dohodnino, manjše od 20.199,02 EUR bruto in,
- da opravlja poklic, ki ga je potrebno zaradi kadrovske potrebe v kulturi posebej podpirati (deficitarni poklic).

Naj omenim, da s strani države plačani prispevki za socialno varnost posamezniku ne zmanjšujejo njegove davčne osnove pri odmeri dohodnine. Davčno osnovo samozaposlenemu v kulturi zmanjšujejo le tisti prispevki, ki jih samozaposleni v kulturi plača sam iz lastnih sredstev.

3.3 Siva ekonomija

Siva ekonomija je pojav, ki ga najdemo v vseh državah, v vseh gospodarstvih in v vseh političnih sistemih. Njeni negativni vplivi so občutni tako za delodajalce (nezanesljivost, neodgovornost, v večini primerov nekvalificiranost) kot za delojemalce (ni varnosti, socialni dumping), kot tudi za državo, socialno varnost, premoženje in varnost ljudi in okolja. Osnovni motiv vsake prikrite dejavnosti je v tem, da se ljudje izognejo plačilu davkov in prispevkov ter pridobitvi potrebnih dovoljenj oz. izpolnjevanje drugih zakonskih obveznosti za legalno opravljanje neke dejavnosti. S prikrivanjem dejavnosti in zaslužkov v sivi ekonomiji udeleženci »izkoriščajo« prednosti, ki jih imajo ob izogibanju veljavnim gospodarskim, socialnim, pravnim in političnim normam. Zavedajoč se negativnim vplivom sive ekonomije je bil leta 2000 sprejet Zakon o preprečevanju dela na črno. Zakon opredeljuje delo in zaposlovanje na črno, torej področja, ki jih je možno po veljavni zakonodaji opravljati na zakonit način; vendar zakon ne ureja nelegalnih dejavnosti kot je npr.: tihotapljenje, kopiranje piratskih kopij programske opreme ipd. Nadzor izvajajo: pristojni inšpektorati, DURS in Zavod za zaposlovanje. Pri ugotovljenih prekrških so kršitelji kaznovani pri sodniku za prekrške z globo in obveznostjo plačila dodatnih davkov in prispevkov ter z obrestmi. Delo na črno zajema:

⁸ Dohodkovni cenzus predstavlja znesek, ki ne presega vsote dvanajstih bruto plač, ki jih je ministrstvo zagotavljalo v letu pred uveljavitvijo uredbe zaposlenim v kulturnih ustanovah, v obsegu izhodiščne plače, določene s kolektivno pogodbo za negospodarske dejavnosti, pomnožene s količnikom 7,2. Predlagatelj dohodek se zmanjša tudi za vrednost denarnih nagrad, ki jih je v istem obdobju predlagatelj prejel in za sredstva, ki jih je v istem obdobju plačal za socialno zavarovanje višje od pokojninske osnove. Dohodkovni cenzus se letno usklajuje z rastjo izhodiščne plače v javnem sektorju. Višino dohodkovnega cenza za posamezno leto objavi ministrstvo najkasneje do konca februarja. Izpolnjevanje dohodkovnega cenza se ugotavlja vsako leto na podlagi odločbe o odmeri dohodnine upravičenca do plačila prispevkov.

- opravljanje dejavnosti, ki ni priglašena v sodni register,
- opravljanje dejavnosti brez ustreznih listin o izpolnjevanju pogojev,
- opravljanje dejavnosti kljub izdani prepovedi oz. odločbi ter
- zaposlovanje na črno (ko pravna oseba oz. zasebnik kot delodajalec z delavcem ne sklene pogodbe o zaposlitvi in delavca ne prijavi Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in Zavodu za zdravstveno zavarovanje, oz. ko zaposli tujca oz. osebo brez državljanstva v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev).

Po poročilih DURS in posameznih inšpektoratov je največ prekrškov iz področja gradbeništva, gostinstva in trgovine. Veliko kršiteljev je med samostojnimi podjetniki in manjšimi podjetji. Podatka o tem, koliko samozaposlenih oseb plačuje prispevke od posamezne zavarovalne osnove, v času pisanja diplome od Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje žal nisem uspela pridobiti. Tudi o razširjenosti sive ekonomije in o dejstvu, koliko od njih del plačila prejema v gotovini »na roke«, se lahko samo ugiba. Če del plačila prejmejo v gotovini in za opravljeno delo ne izstavijo računa ali zaposlujejo delavce, ki jih niso prijavili v ustrezna zavarovanja, zmanjšujejo prikazani dohodek iz dejavnosti in s tem tudi obveznost do plačila davka na dohodek iz dejavnosti. Davčni organi sicer vršijo inšpekcijske nadzore, vendar siva ekonomija še vedno ostaja pereč problem.

4. PRIMERJAVA S.P. Z ENOOSEBNO D.O.O.

V zadnjem poglavju bom obravnavala primer obdavčitev s.p. in primer, če bi bila poslovodna oseba zaposlena v d.o.o. in hkrati edini družbenik. Tako bi si poslovodja družbenik izplačeval plačo in plačeval prispevke iz plače 22,10 % kot zaposleni in 16,10 % od plače kot delodajalec.

Tabela 2: Primerjava s p. in d.o.o.

S.p.	D.o.o.
Na trgu trajno opravlja dejavnost, katere namen je pridobivanje dobička.	Na trgu trajno opravlja dejavnost, katere namen je pridobivanje dobička.
Osnovni ustanovitveni kapital ni potreben.	Potrebuje osnovni ustanovitveni kapital, 7.500 EUR.
Za obveznosti iz poslovanja odgovarja tudi z osebnim premoženjem.	Za poslovanje odgovarja le s premoženjem družbe.
Prosto razpolaga z gotovino - možni nedokumentirani dvigi gotovine za potrebe gospodinjstva.	Ne more prosto razpolagati z gotovino - vsi dvigi in pologi na TRR so dokumentirani.
Obdavčen po progresivni dohodninski lestvici (stopnje 16 %, 27 % ali 41 %).	Dobiček obdavčen z enotno davčno stopnjo (23 % v letu 2007, 22 % v letu 2008, 21 % v letu 2009 in 20 % leta 2010).
Davčno obdobje je koledarsko leto.	Davčno obdobje se lahko razlikuje od koledarskega.
Vodenje knjig po enostavnem ali dvostavnem knjigovodstvu.	Dvostavno knjigovodstvo.

Vir: Registracija družbe ali s. p., 2008; lasten prikaz.

Zakonodaja je glede ugotavljanja davčno priznanih odhodkov in prihodkov za oba izenačena, za oba veljajo določbe ZDDPO-2 (2006). Razlika je pri izračunu davka od ugotovljene osnove. S.p. mora svojo davčno osnovo uvrstiti v dohodninsko lestvico in tako dobi znesek letne akontacije dohodnine. Po letnem davčnem obračunu plača znesek ugotovljene akontacije za predhodno leto (ali zahteva nazaj, če je z akontacijami predhodnega leta preplačal izračunani znesek) in za tekoče leto potem plačuje tako kot d.o.o. akontacije v mesečnih ali trimesečnih obrokih. Davčna osnova in akontacija dohodnine izračunana po Obračunu akontacij dohodnine od dohodka doseženega od opravljanja dejavnosti za davčno leto se potem vnese v dohodninski obrazec, skupaj z ostalimi obdavčljivimi dohodki zavezanca fizične osebe (s.p.-ja), če jih še eventualno ima. Pri obračunu akontacij dohodnine od dohodka iz dejavnosti niso upoštevane nobene davčne olajšave navedene v IV. Poglavju ZDoh-2, (111. - 117. člen), upoštevane so olajšave iz III.3. ZDoh-2 (2002, 61. - 67. člen). Olajšave (splošna, posebna in ostale olajšave po ZDoh-2, 2006) se upoštevajo v osebni dohodninski napovedi fizične osebe. Olajšave, ki jih lahko upoštevata s.p. po ZDoh-2 (2006, 61. - 66. člen) in d.o.o. po ZDDPO-2 (2006, 55. - 59. člen) so vsebinsko enake. Določbe o amortizacijskih stopnjah in o davčno priznanih odhodkih se upoštevajo tudi pri s.p.-ju.

4.1 Izračun obdavčitve za s.p. in d.o.o.

Podatki za s.p.:

Izhajala bom iz konkretnega primera s.p., katerega podatki so razvidni v Prilogi.

V prvih treh mesecih 2007 je bil po pravilniku o razvrščanju v zavarovalne osnove uvrščen v najvišji razred zavarovalnih osnov na podlagi doseženega dobička iz dejavnosti (ugotovljen na podlagi zadnjega obračuna akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti) in plačanih prispevkov. 31. marca 2007 je oddal nov obračun akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, po katerem se je v mesecu aprilu uvrstil v drugi razred zavarovalnih osnov in od takrat naprej je plačeval prispevke v višini 60 % povprečne bruto plače za predzadnji mesec pred mesecem, v katerem se določa zavarovalna osnova. Tako je npr. meseca maja 2007 s.p. plačal prispevke v višini 60 % povprečne plače v marcu 2007. Tako je plačal v letu 2007 6.175 EUR prispevkov (38,2 % od 16.163,80 EUR), ki predstavljajo poslovne odhodke podjetnika, ki mu znižujejo davčno osnovo dohodka iz dejavnosti.

Če 17.099 EUR podjetnikovega dohodka zmanjšamo za plačilo davka v višini 3.991 EUR, ostane 13.108 EUR, kar poveča podjetnikov kapital v bilanci stanja, ki si jih lahko izplača, če ima na računu dovolj likvidnih sredstev.

Predpostavke, ki sem jih uporabila pri izračunih za d.o.o.:

1. Edini poslovodja družbenik si letno doseženi dobiček tudi izplača v celoti (čeprav v praksi to ni pogost primer), zato da je primerjava izplačanega dohodka s. p.-ja in d. o. o.-ja bolj izenačena. Zanimarila sem oblikovanje zakonsko predpisanih rezerv v podjetju (v višini 5 % čistega dobička poslovnega leta, zmanjšanega za morebitno kritje prenesene izgube (ZGD-1, (2006), 64.člen), če zakonske in kapitalske rezerve ne dosegajo 10 % osnovnega kapitala.
2. Lastnik d.o.o.-ja je v svojem podjetju zaposlen in prejema plačo.
3. D.o.o. ima enako visoke prihodke kot s.p. v višini 57.816 EUR in enako strukturo stroškov (npr. materialni stroški, amortizacija, finančni odhodki ipd), edina razlika je v stroških dela. Edini stroški dela s.p. so plačani prispevki, medtem ko pri izplačilu plače v d.o.o. celoten strošek dela predstavlja plača, prispevki 38,2 % (22,1 % delojemalec in 16,1 % delodajalec) in še davek na izplačano plačo, vse to pa predstavlja odhodek poslovanja. Tako so obračunani stroški večji kot pri s.p., kar posledično vpliva na izračun davčne osnove.

Če vse zavarovalne osnove v letu 2007 seštejemo, dobimo 16.163,80 EUR, kar predstavlja bruto osebni dohodek lastnika d.o.o. za leto 2007. To pomeni, da je v povprečju na mesec prejemal bruto plačo 1.347 EUR. Bruto zavarovalne osnove se navezujejo na bruto plače, kar pomeni, da znesek zajema neto plačo in 22,1 % prispevkov delojemalca ter akontacijo

dohodnine. Da dobimo celoten strošek plače, ki predstavlja odhodek poslovanja d.o.o., moramo 16.163,80 EUR povečati za 16,1 %, da dobimo bruto plačo povečano za prispevke delodajalca in z davkom na izplačane plače.

Celoten strošek izplačila plače torej pri d.o.o. predstavlja 16.163,80 EUR, povečanih za 16,1 % ter z davkom na izplačane plače. To je za 13.256 EUR več kot pri s.p., ki plačuje samo prispevke. Pri vsem ostalem enakem (ostali odhodki iz izkaza poslovnega izida) bodo odhodki d.o.o. za 13.256 EUR večji kot odhodki s.p. Čisti dobiček kot razlika dobička iz poslovanja in davka na dobiček iz poslovanja znaša 3.166 EUR. Razlika med tem, kar po obračunu davka ostane s.p.-ju (13.108 EUR) in tem, kar ostane d.o.o.-ju (3.166 EUR), je 9.942 EUR v korist s.p.-ja.

Kot je razvidno iz spodnjega izračuna je celoten dohodek lastnika d.o.o. 13.229 EUR.

Tabela 3: Celoten dohodek lastnika d.o.o.

Bruto plača	16.163,80 EUR
- plačani prispevki delojemalca	- 3.572,20 EUR
- plačana akontacija	- 1.896 EUR
= neto plača	= 10.696 EUR
+ izplačan dobiček (20 % od 3.166 EUR)	+ 2.533 EUR
= celoten dohodek	= 13.229 EUR

Vir: Lasten izračun.

Če celoten dohodek lastnika primerjamo s povečanjem podjetnikovega kapitala (13.108 EUR) vidimo, da ostane lastniku 121 EUR več kot samostojnemu podjetniku.

Tabela 4 : Primerjava obračuna davka od dohodka pravnih oseb d.o.o. in davka od dohodka iz dejavnosti s p.

Zap. št.	ELEMENT	D.O.O.	S.P.
		Znesek v EUR	
1.	PRIHODKI, ugotovljeni po računovodskih predpisih	57.816	57.816
2.	DAVČNO PRIZNANI PRIHODKI (2. = 1.)	57.816	57.816
3.	ODHODKI, ugotovljeni po računovodskih predpisih	53.972	40.717
3.1.	Popravek odhodkov na raven davčno priznanih odhodkov (3.1.a. + 3.1.b.)	102	102
3.1.a.	Nepriznani odhodki za davke	10	10
3.1.b.	Nepriznani odhodki za obresti od nepravčasno plačanih davkov ali drugih dajatev	92	92
4.	DAVČNO PRIZNANI ODHODKI (3 - 3.1.)	53.870	40.615
5.	RAZLIKA med davčno priznanimi prihodki in odhodki (2 – 4) = DAVČNA OSNOVA	3.946	17.201
6.	Zmanjšanje davčne osnove in davčne olajšave	998	998
6.1.	Zmanjšane davčne osnove za neizkoriščeni del olajšave za vlaganje v opremo in v neopredmetena dolgoročna sredstva po prvem odstavku 49. člena ZDDPO-1	998	998
7.	OSNOVA ZA DAVEK OD DOHODKA PRAVNIH OSEB (5 - 6)	2.948	
7.*	OSNOVA ZA DOHODNINO (IZRAČUN DOHODNINE NA LETNI RAVNI (5-6)		16.203
8.	DAVČNA OBVEZNOST (Zap. št. 7 krat 23 odstotkov)	678	
8*.	DAVČNA OBVEZNOST (Po dohodninski lestvici)		3.991
9.	Letna akontacija	678	3.991
10.	Mesečni obrok akontacije (9/12)	57	333

*Opomba: Velja za s.p.

Vir: Lasten izračun.

Izračun pokaže, da mora s.p. plačevati višjo akontacijo dohodnine dohodka iz dejavnosti kot mora plačevati d.o.o. akontacije davka od dohodka pravnih oseb. To je zato, ker s.p. nima plače in prihaja zaradi tega do razlik pri obračunavanju stroškov. S.p. ima samo stroške prispevkov, medtem, ko ima d.o.o. celoten strošek plače (neto plača, prispevki ter davek na izplačano plačo) med odhodki poslovanja. Tako d.o.o. plačuje nižjo akontacijo dohodnine ter nižji davek. V tem primeru bi se s.p.-ju bolj izplačalo, da bi preoblikoval svojo dejavnost v d.o.o., čeprav sta oba v tem konkretnem primeru na koncu skorajda na istem. Obema po plačilu vseh obveznosti v konkretnem primeru ostane približno enak znesek, to je cca. 13.000 EUR. Pri višjih davčnih osnovah bi se zaradi tega, ker je s.p. obdavčen po dohodninski lestvici in si ne obračunava plače, pokazalo, da bi se mu bolj splačalo preoblikovati v d.o.o., saj bi v slednjem primeru plačeval davek od dohodka pravnih oseb, pri katerem je davčna stopnja nižja od stopnje v drugem in tretjem dohodninskem razredu.

Razlika je tudi v potrebi po likvidnih sredstvih. S.p. mora imeti vsak mesec na TRR dovolj razpoložljivih denarnih sredstev za plačilo akontacije dohodka iz dejavnosti in plačilo prispevkov, torej v višini najmanj 848 EUR.

$$\frac{6.175 \text{ EUR}}{12} + 333 \text{ EUR} = 848 \text{ EUR} \quad (2)$$

Lastnik d.o.o. mora mesečno imeti na računu najmanj za pokritje stroškov plače in plačilo akontacije davka od dohodka pravnih oseb, kar znaša 1.676 EUR, to je skoraj še enkrat več kot s. p.

$$\frac{19.431 \text{ EUR}}{12} + 57 \text{ EUR} = 1.676 \text{ EUR} \quad (3)$$

SKLEP

Termin samozaposlene osebe se uporablja iz vidika oblike delovnega statusa, v katerem je oseba obvezno socialno zavarovana in je natančno definiran v 15. členu Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (1999). Pojem samozaposlene osebe zajema samostojne podjetnike in osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost, kot so npr. zdravniki, odvetniki, notarji, samostojni kulturni delavci, če naštejemo samo najbolj pogoste poklice. Kot samozaposlena oseba se obvezno zavaruje tudi poslovođa, ki je edini družbenik v svojem podjetju.

Prevladujoča oblika zaposlenosti še vedno ostaja oblika zaposlitve v delovnem razmerju, čeprav je delež samozaposlenosti prav tako pomemben. Prednost samozaposlitve je v svobodi in neodvisnosti pri organiziranju poslovanja, kar seveda prinaša tudi večjo odgovornost in tveganje. Samozaposlena oseba samostojno nastopa na trgu in si išče ter zagotavlja delo, ima lastna sredstva, ki so potrebna za opravljanje dejavnosti, dela za lastno korist in na lastno odgovornost oz. tveganje. Samozaposlena oseba ne prejema plače. V primerjavi z zaposlenim v delovnem razmerju mora samozaposlena oseba sama kriti izpad dohodka v primeru bolezni za čas do 30 delovnih dni, prav tako v primeru izrabe letnega dopusta in druge odsotnosti z dela (npr. prazniki, izobraževanje). Njeno »plačo« predstavljata dobiček iz dejavnosti, Torej prihodki, zmanjšani za stroške, ki so povezani z opravljanjem dejavnosti. Obdavčitev fizičnih oseb je urejena z Zakonom o dohodnini. Po tem zakonu so obdavčeni dohodki, doseženi z opravljanjem iz dejavnosti po stopnjah, ki so določene za posamezni dohodninski razred. Prav zaradi progresivne dohodninske lestvice se ob morebitnem povečanju obsega poslovanja samozaposlene osebe odločijo za preoblikovanje v drugo pravno obliko gospodarskih družb (npr. d.o.o.), ki je obdavčena v skladu z Zakonom o davku od dohodka pravnih oseb po enotni stopnji.

Ker si samozaposlena oseba ne izplačuje plače, mesečno plačuje prispevke za socialno varnost od bruto zavarovalne osnove, ki se navezuje na minimalno oz. povprečno plačo v predzadnjem mesecu pred mesecem, za katerega se ugotavlja zavarovalna osnova. V določen

razred zavarovalnih osnov se uvrsti glede na dosežen dobiček iz dejavnosti, dosežen v preteklem letu, v katerega niso zajeti prispevki za socialno varnost. Pereč problem ostaja področje sive ekonomije, ki je med samostojnimi podjetniki in manjšimi podjetji zelo pogosta kršitev. Tako še vedno marsikateri zasebnik prejema del plačila »na roke« z namenom znižanja svoje davčne obveznosti, ali pa zaposluje delavce, ki jih ne prijavi v ustrezni sistem socialnega zavarovanja.

Če izhajam iz konkretne primerjave samostojnega podjetnika in poslovodje družbenika, ki je zaposlen v enoosebni d.o.o., ne prihaja do večjih razlik v končnem dohodku po obdavčitvi podjetnika in poslovodje družbenika. Razlog je v tem, ker je bila v konkretnem primeru davčna osnova relativno nizka. Pri višjih davčnih osnovah bi se izkazalo, da je dobiček d.o.o.-ja relativno manj obdavčen. Medtem ko je dobiček iz poslovanja pravnih oseb obdavčen v izbranem obdobju s stopnjo 23 %, se pri izračunu davčne obveznosti iz dohodka iz dejavnosti izračunana davčna osnova uvrsti v dohodninsko lestvico, ki je progresivna. Razlika je tudi v potrebi po likvidnih sredstvih. Samostojni podjetnik mora mesečno imeti dovolj likvidnih sredstev za plačilo akontacije dohodnine dohodka iz dejavnosti in plačilo prispevkov. Edini poslovodja družbenik, ki je zaposlen v svojem podjetju, mora mesečno razpolagati z več likvidnimi sredstvi, saj mora kriti stroške plače, davka na izplačane plače in akontacijo davka od dohodka pravnih oseb. Pri izračunu sem izhajala iz predpostavke, da je edini poslovodja družbenik v svojem podjetju tudi zaposlen. Veljavna zakonodaja je glede možnosti zaposlitve edinega poslovodje družbenika v svojem podjetju deloma nedosledna. Medtem, ko Zakon o gospodarskih družbah (2006, 525. člen) navaja, da edini družbenik lahko sklepa pogodbe v imenu družbe s samim seboj kot drugo pogodbeno stranko, po mnenju Ministrstva za delo, družina in socialne zadeve, ki se sklicuje na Zakon o delovnih razmerjih, taka oseba ne more biti v delovnem razmerju, ampak mora biti vključena v obvezno socialno zavarovanje kot samozaposlena oseba. Sicer se v praksi še zmeraj dogaja, da so edini družbeniki poslovodje zaposleni v svojem podjetju, vendar pa morajo prispevke plačevati od najmanj bruto pokojninske osnove.

LITERATURA IN VIRI:

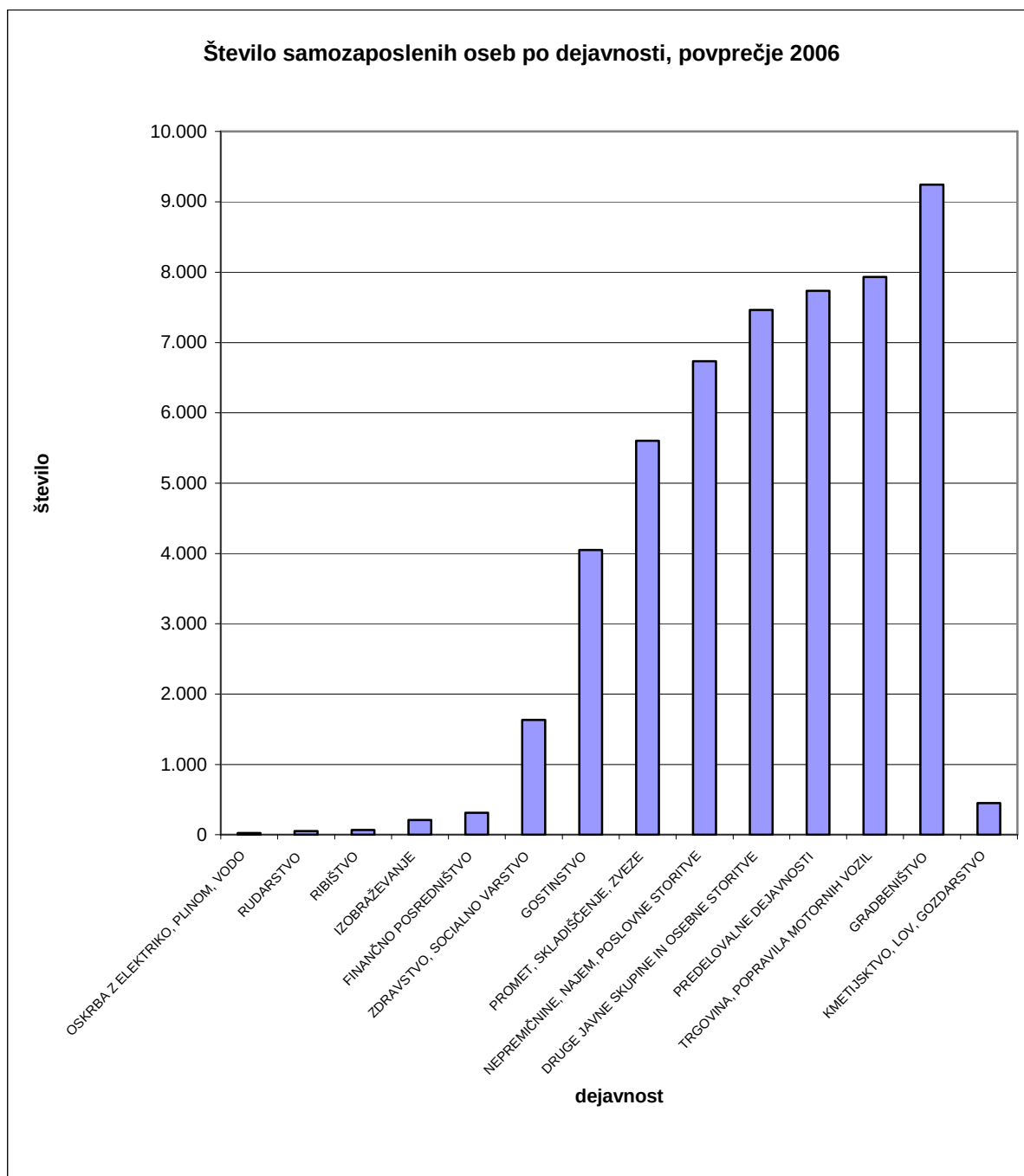
1. Bubnov Škoberne, A. (1995). Zavarovanje za brezposelnost za osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost-samozaposlene osebe. *Podjetje in delo*, 21 (2), 183-197.
2. Cirman A., Čok, M., Mrak, M., Prevolnik Rupel, V. & Stanovnik, T. (2006). *Javne finance v Sloveniji*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. *Davčna olajšava za vlaganje v nepremičnine za leto 2005, 2006 in 2007. Pojasnilo DURS št. 4210-118/2007*. Najdeno 15. 3. 2008 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_dejavnosti/davcna_olajsava_za_vlaganja_v_nepremicnine_v_letih_2005_2006_in_2007/
4. Djukić, T. (2008, 29. januar). Kako je po novem urejen register davčnih zavezancev. *Finance*. Najdeno 15. 3. 2008 na spletnem naslovu <http://www.finance-akademija.si/?go=article&artid=203118>
5. Djukić, T. (2008, 29. januar). Obdavčitev je odvisna od statusa. *Finance*. Najdeno 16. 3. 2008 na spletnem naslovu <http://www.finance-akademija.si/?go=article&artid=203119>
6. *Dohodki iz premoženja in ZDoh-2. Pojasnilo DURS št. 4217-2/2006*. Najdeno 6. 12. 2006 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_dejavnosti/dohodki_iz_premozenja_in_zdoh_2/
7. Hieng, R. (2007). Obdavčitev dohodkov poslovođij (direktorjev) družb z omejeno odgovornostjo. *IKS*, 8 (7), 24-32.
8. Interno gradivo s.p.
9. *Kdo je glavni delodajalec. Pojasnilo MF št. 424-08-152/2004, 29. 12. 2004*. Najdeno 25. 2. 008 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_delovnega_razmerja/glavni_delodajalec_po_zakonu_o_dohodnini/
10. Kovač, Z. (1995). *Model usposabljanja za samozaposlovanje in podjetništvo*. [Magistrska naloga]. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
11. Kovačič, K. (2000). *Davčni položaj samostojnih kulturnih ustvarjalcev*. [Diplomsko delo]. Ljubljana: Visoka poslovna šola.
12. Kukec, B. (2005). *Veliki pravni priročnik za podjetnike*. Ljubljana.
13. *Obdavčitev dohodka fizične osebe po pogodbi o poslovođenju. Pojasnilo DURS, št. 424-01-10286/2005, 9. 11. 2005*. Najdeno 15. 3. 2008 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_delovnega_razmerja/obdavcitev_dohodka_fizicne_osebe_po_pogodbi_o_poslovođenju/
14. *Olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje za samozaposlene v kulturi-111. člen Zdoh-1. Pojasnilo DURS št. 428-01-10456/2005, 22. 2. 2006*. Najdeno 16. 3. 2008 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/davcne_olajsave/druge_davcne_olajsave/olajsava_za_prostovoljno_dodatno_pokojninsko_zavarovanje_za_samozaposlene_v_kulturi_111_clen_zdoh_1/

15. Pajnkihar, T. (2003, september). Fleksibilnost trga dela v Sloveniji z vidika zaznav podjetij in posameznikov. Najdeno 5. januarja 2008 na spletnem naslovu <http://www.sicenter.si/pub/Raziskava-september%2003-KONcNA.pdf>
16. *Pogodba o poslovanju in obdavčitev prejemkov na tej podlagi. Pojasnilo DURS št. 4210-267/2007.* Najdeno 15. 3. 2008 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_zaposlitve/dohodek_iz_delovnega_razmerja/pogodba_o_poslovanju_in_obdavcitev_prejemkov_na_tej_podlagi/
17. *Poročilo o aktivnostih in učinkih preprečevanja zaposlovanja in dela na črno. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (16. 06. 2004).* Najdeno 4. septembra 2007 na spletnem naslovu http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/page/uploads/dokumenti_pdf/delo_crno04.pdf
18. Pravilnik o poslovnih knjigah in drugih davčnih evidencah za osebe, ki dosegajo dohodek z opravljanjem dejavnosti. (2006). *Uradni list RS.* (Št. 130/2006, 13. 12. 2006).
19. Pravilnik o postopku za razvrščanje v zavarovalne osnove. (2006). *Uradni list RS.* (Št. 49/2006, 12. maj 2006).
20. *Priznavanje stroškov prispevkov za socialno varnost za lastnike zasebnih podjetij po ZDDPO-1. Pojasnilo DURS, št. 4200-160/2006, 7. 9. 2006.* Najdeno 20.3.2008 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/davek_od_dohodkov_pravnih_oseb_pojasnila/davcna_osnova/odhodki/priznavanje_stroškov_prispevkov_za_socialno_varnost_za_lastnike_zasebnih_podjetij_po_zddpo_1/
21. Rebernik, M. (2007, april). V razvoju podjetništva ni hitrih rešitev. *Obrtnik.* (4). Najdeno 12. 2. 2008 na spletnem naslovu <http://www.ozs.si/obrtnik/prispevek.asp?IDpm=3802&ID=11863> 05.04.2007
22. *Registracija družbe ali s. p.* Najdeno 17. 3. 2008 na spletnem naslovu http://vem.data.si/registracija_podjetja_ali_sp/
23. Sklep o določitvi prispevkov za posebne primere zavarovanja. (2000). *Uradni list RS.* (Št 111/2000, 1. december 2000).
24. Sklep o najnižji pokojninski osnovi. (2008). *Uradni list RS.* (Št. 21/2008, 29. februar 2008).
25. Sklep o najvišji pokojninski osnovi. (2008). *Uradni list RS.* (Št. 21/2008, 29. februar 2008).
26. *Splošno pojasnilo DURS.* Najdeno 12.2.2008 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_dejavnosti/spl_osno_pojasnilo/
27. Stanovnik, T. (2004). *Javne finance.* Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
28. *Statistični letopis Republike Slovenije 1998.* (1998). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
29. *Statistični letopis Republike Slovenije 1999.* (1999). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
30. *Statistični letopis Republike Slovenije 2000.* (2000). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

31. *Statistični letopis Republike Slovenije 2001.* (2001). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
32. *Statistični letopis Republike Slovenije 2002.* (2002). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
33. *Statistični letopis Republike Slovenije 2003.* (2003). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
34. *Statistični letopis Republike Slovenije 2004.* (2004). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
35. *Statistični letopis Republike Slovenije 2005.* (2005). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
36. *Statistični letopis Republike Slovenije 2006.* (2006). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
37. *Statistični letopis Republike Slovenije 2007.* (2007). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
38. *Statistični register delovno aktivnega prebivalstva 2006.* (2006). Ljubljana: Statistični urad republike Slovenije.
39. *Trgovanje s premičninami in nepremičninami-opravljanje dejavnosti fizične osebe. Pojasnilo DURS, št. 4212-5/200, 20 .02. 2008.* Najdeno 10. 2. 2008 na spletnem naslovu http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/dohodek_iz_dejavnosti/trgovanje_s_premicninami_in_nepremicninami_opravljanje_d_ejavnosti_fizicne_osebe/
40. Ukaz o razglasitvi zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo. (2002). *Uradni list RS.* (Št. 96/2002, 14. november 2002).
41. Uredba o določitvi dohodkov verskih delavcev iz naslova razmerja z versko skupnostjo. (2006). *Uradni list RS.* (Št. 136/2006, 22. december 2006).
42. Uredba o pogojih za pridobitev pravice do plačila prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter za obvezno zdravstveno zavarovanje iz državnega proračuna. (1995). *Uradni list RS.* (Št. 23/1995, 28. april 1995).
43. Uredba o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo. (2006). *Uradni list RS.* (Št. 140/2006, 29. december 2006).
44. Uredba samozaposlenih v kulturi. (2004). *Uradni list RS.* (Št. 9/2004, 2. februar 2004).
45. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. (1999). *Uradni list RS.* (Št. 106/1999, 10. december 1999).
46. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. (1992). *Uradni list RS.* (Št. 9/1992, 21. februar 1992).
47. Zakon o davčnem postopku. (2006). *Uradni list RS.* (Št. 117/2006, 16. november 2006).
48. Zakon o davku od dohodka pravnih oseb. (2006). *Uradni list RS.* (Št. 117/2006, 16. november 2006).
49. Zakon o delovnih razmerjih. (2002). *Uradni list RS.* (Št. 42/2002, 15. maj 2002).
50. Zakon o dohodnini. (2006). *Uradni list RS.* (Št. 117/2006, 16. november 2006).

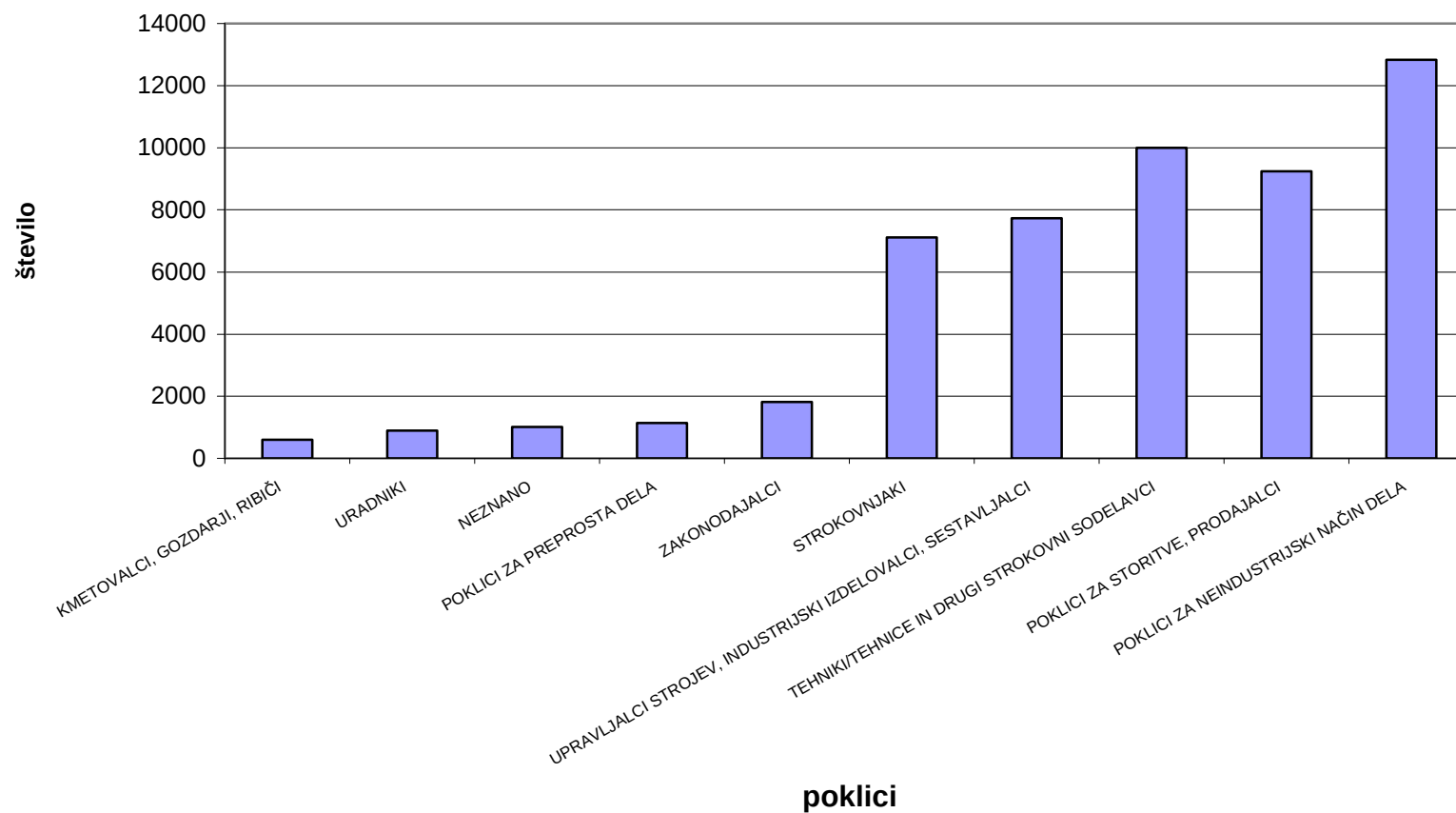
51. Zakon o gospodarskih družbah. (2006). *Uradni list RS*. (Št. 42/2006, 19. april 2006).
52. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. (1999). *Uradni list RS*. (Št. 106/1999, 23. december 1999).
53. Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. (2000). *Uradni list RS*. (Št. 36/2000, 26. april 2000).
54. Zakon o prispevkih za socialno varnost. (1996). *Uradni list RS*. (Št. 5/1996, 31. januar 1996).
55. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini. (2008). *Uradni list RS*. (Št. 10/2008, 30. januar 2008)
56. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. (1992). *Uradni list RS*. (Št. 9/1992, 21. februar 1992).

PRILOGE

Vir. Statistični letopis RS 2007.

Samozaposlene osebe, ki opravljajo gospodarski ali pridobitno dejavnost na dan 31. 12. 2006 in njihovi poklici

Vir: Statistični register delovno aktivnega prebivalstva na dan 31.12.2006.

Tabela 1: Izračun bruto zavarovalnih osnov
Bruto zavarovalne osnove za s.p. v letu 2007

Mesec 2007	Bruto zavarovalna osnova v EUR
Januar	3.341,01
Februar	3.026,61
Marec	3.000,81
April	727,69
Maj	751,27
Junij	742,45
Julij	758,14
Avgust	752,62
September	757,77
Oktober	767,64
November	755,44
December	782,35
Skupaj	16.163,80

Vir: Interni podatki s. p.

Tabela 2: Izračun davka na izplačano plačo
Izračun davka na izplačano plačo

Mesec 2007	Davčna osnova v EUR	Stopnja davka v %	Davek na izplačano plačo v EUR
Januar	3.341,01	8,9	297,35
Februar	3.026,61	4,7	142,25
Marec	3.000,81	2,3	69,02
April	727,69	2,3	16,74
Maj	751,27	2,3	17,28
Junij	742,45	2,3	17,08
Julij	758,14	2,3	17,44
Avgust	752,62	2,3	17,31
September	757,77	2,3	17,43
Oktober	767,64	2,3	17,66
November	755,44	2,3	17,38
December	782,35	2,3	17,99
Skupaj	16.163,80	Skupaj	664,91

Vir: Lasten izračun.

Tabela 3: Bilanca stanja na dan 31.12.2007

		D.O.O.	S.P.
ELEMENT		Znesek v EUR	
	SREDSTVA	178.073	178.073
A.	DOLGOROČNA SREDSTVA	173.849	173.849
1.	Opredmetena osnovna sredstva	173.849	173.849
B.	KRATKOROČNA SREDSTVA	4.224	4.224
1.	Kratkoročne poslovne terjatve	4.224	4.224
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	178.073	178.073
A.	KAPITAL	22.968	
1.	Osnovni kapital	19.802	
1.*	Podjetnikov kapital		22.184
2.	Čisti dobiček poslovnega leta	3.166	
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	93.012	93.012
1.	Druge dolgoročne finančne obveznosti	93.012	93.012
Č.	KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	62.093	62.877
1.	Druge kratkoročne finančne obveznosti	52.352	52.352
2.	Druge kratkoročne poslovne obveznosti	9.741	10.525

*Opomba: Velja za s.p.

Vir: Interno gradivo s.p; Lasten izračun.

Tabela 4: Izkaz poslovnega izida v obdobju od 1.1. do 31.12.2007

		D.O.O.	S.P.
ELEMENT		Znesek v EUR	
A.	ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	57.816	57.816
B.	POSLOVNI ODHODKI	53.972	40.717
C.	DOBIČEK IZ POSLOVANJA (A-B)	3.844	
D.	DAVEK IZ DOBIČKA	678	
E.	ČISTI DOBIČEK OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (C-D)	3.166	
F.*	PODJETNIKOV DOHODEK (A-B)		17.099

*Opomba: Velja za .p.

Vir: Interno gradivo s.p; Lastni izračun.

Tabela 8: Izračun dohodnine od osnove 16.203,00 EUR

Izračun dohodnine od osnove 16.203,00 EUR

v EUR

Nad	Do	znesek davka	Stopnja davka %
0	13.600,00	2.924,00	0
13.600,00	16.203,00	1.067,23	41
	Skupaj	3.991,23	

Vir: Lasten izračun.